

Yeni Başlangıç

Pazaritesi günleri çıkar * Yıl: 2 - Sayı: (27) 4 * 24/ Temmuz/1950 Sahibi ve Yazı işlerini fiilen idare eden: Mustafa Büyükalp * FIATI : 25
kuruluş * Abone: Yıllığı 12 - 6 aylığı 6 lira * Adres: Çemberlitaş Cami Sokak No: 59 İst. Tel: 21131 * Dizgi ve baskı: OSMANBEY Matbaası

Demokrat Partinin İktidarı Yazan : Hasan Tanrıku

Türkiyede devletçiliğin tarihi bir zarurete dayandı. D.P. iktidarının bütün liberal tezine rağmen, devlet fabrikalarına kolayca yerli ve yabancı müşteriler bulamayacağı muhakkaktır. Burjuvazi ve kapitalizmin vaktile gelişmediği ülkelerde, siyasi doktrin olarak liberalizmin ortaya çıkamadığı ve zayıf olan burjuvazinin bu gibi hallerde askeri diktatörlükler halinde tezahür ettiği bir hakikattir. Rousseau'danberi gelen mânası ile «demokrasi» mali ve iktisadi keskin bir hâkimiyet kuran burjuvazinin siyasi ideolojisi. Burjuva demokrasisi, Fransa'nın insan hakları beyannâmesinde ortaya atılan hürriyetleri garanti altına alırken mutlak bir ekonomik egemenlik kurmuş olmanın sağladığı «kendini emniyet altında hissetmek ruh hâletini» içinde bulunur. Bundan başka sermayenin (tedâvül ve tezayüt) edebilmek için bu hürriyetlere ihtiyacı vardır. Şu halde; 1789 dan önceki anlamı ile, orta sınıf (burjuvazi), ticaret ve endüstri alanlarında üstünlüğünü gerçekleştirdiği gün yüksek sınıfı (Aristokrasi'yi) siyasi iktidardan uzaklaştırmış, ekonomik egemenliğinin sonucu olarak, siyasi egemenliği de ele geçirmiştir.

Memleketimizin dahil bulunduğu Doğu memleketleri büsbütün başka bir tarihi gelişim mahsulü olduklarından, oralarda kapitalizmin kurulamamış olduğu hakikatı karşındayız. Bizde burjuvazinin yokluğundan değil, fakat tam bir ademi iktidarından söz edilebilir. İktisadi hakimiyet yolu ile, siyasi iktidarı ele geçirecek durumda bulunamayan Türk burjuvazisi liberalizmin gerektirdiği hürriyetleri getiremez. Aksine kendini askeri diktatörlükle takviye ederek iktidarı elde tutar. Demek ki, burjuvazinin ekonomik üstünlüğe malik olmadığı yerlerde Batı Avrupa'da bir buçuk asırdanberi devam eden ve bu gün ileri partilerin gelişmesini sağlamış olan (hürriyet rejimi) gerçekleşmemektedir. Burjuvazi ekonomik bakımdan zayıf olduğu zaman, halk hareketleri ile yıkılmak tehlikesini önlemek üzere, diktatörlüğe sapar. Faşizm bundan başka bir şey değildir.

Gerek İttihat ve Terakki, gerekse C. H. P. iktidarları bu mânada tam bir faşizmden ibarettirler. C. H. P. nin diktatörlük ve faşist devletçiliği, bilhassa halk hareketini önlemek, öldürmek için tesis edilmiş kötü sistemlerin en kötüsüdür.

Çok geç olmakla beraber Türkiye, D. P. nin iktidara geçmesi ile ki, 1789 da başlayan Avrupaya benzer bir çehre almağa yüz tutmuştur. Avrupa için sosyalizmin bir zaruret haline geldiği şu sırada, Türkiyenin liberalizmi yaşamakta olması, bu devrenin çok çabuk olarak geçirilmesini zarurî kılar.

Devlet kapitalizmi ile, işçi — köylü sınıflarının iktidarlarını ifadesi olan Nasyonalizasyon sistemini biribirine karıştırmamak icab eder. Devlet kapitalizmi, kendini halkın tehdidi altında hisseden burjuvazinin, küçük burjuvaziye kendine perde yaparak, onun diktatörlük ve terörünün arkasında saltanatını devam ettirebilmek için icat ettiği faşizmin ta kendisidir. İşçi — köylü sınıfı iktidarda olmadıkça, yapılan devletleştirmeler, işçi köylü sınıfını, kendi dâvasını yürütmek için muhtaç olduğu hürriyetten mahrum eden, tarihin en aşağılık rejimleridir.

Bugün Demokrat Partinin de, tam bir liberalizm yapması için, gerekli olan iç ve dış şartlar yoktur. Sermayenin, tekâmüllerini sür'atle yapan doğu memleketlerinde kendini emniyet içinde hissetmesi mümkün değildir. Türkiyede liberalizm, (devlet rejimi haline getirilmedikçe, yani bir parti düşüp, öteki iktidara geleceği zaman sermaye devam edeceğinden emin olmadıkça, sermaye geniş mikyasta kendini ortaya vuramaz. Doğu memleketleri geri kalmış oldukları için, liberalizmi tecrübe etmeğe kalktıklarında, dıştan ve içten sosyalizm, kapılarını çalmakta, üçüncü bir Dünya Harbi, dünya halk hareketleri tehdidi onları ürkütmektedir.

Türkiyede bu pek çok gecikmiş liberalizm, sosyalizme daha kolay, bir az daha hazırlıklı olarak geçmemizi sağlayacak olan bir atlama taşı olduğu içindir ki, C.P.H. nin diktatörlük ve faşizminden daha ileri bir merhale. Tarihi ve ilmi sosyalizmin şuuruna sahip olanlar, başka türlü düşünemezler. Bırakınız ki, burjuvazinin ikinci dünya harbi karaborsasında rüşdünü ikmâl etmesi ile diktatörlüğe artık lüzum kalmamış, C.H.P. bile (demokratlaşmağa) yüz tutmuştu.

Türkiyede Son Grev Mürettepler Grevi

Konuşmayı yapan : Ayşe Gül

1926 Senesinde sonra grev yaşağının konulmasında en mühim amil gazete patronları olmuştur

Memleketimizde işçinin gündün güne şuurlanması, sendikal hareketlerin inkişafını kolaylaştırmaktadır. Bu itibarla, grev kanununun kabul edilmesi, artık mutlak bir zaruret halindedir.

Türk işçi tarihinde şimendifercilerin, tramvaycılarının grevleri mühim bir yer almaktadır. Memleketimizde grev yaşağı konulmadan evvel, en son yapılan grev Türk Basın İşçilerinin yaptıkları grevdir. Yirmi dört sene evvel yapılan bu greve katılmış olan basın işçileri, halen Babıâli'de, eski ve yaşlı birer işçi olarak çalışmaktadırlar. Bu işçilerden biri, mürettepler grevini bütün tafsilâtle anlatıyor. Aşağıdaki yazıda, bu emektar işçinin anlattıklarını aynen bulacaksınız.

1925 senesinde idi. Gazeteler henüz eski harflerle diziliyordu. Memlekette ta Meşrutiyettenberi cari bir Grev Kanunu vardı. O zamanlar gazetelerde işe, gün düz üçte başlardık. Ne zamana kadar çalıştığımız belli olmazdı. İş saatleri karşılığında alınan ücretler, şimdi de olduğu gibi geçimimizi karşılamıyordu. Gazete patronlarında insaf, hak, adâlet ölçüsü diye bir şey yoktu. O devirde bütün mürettepler (Türk Mürettebin Cemiyeti) ne mensup idik.

Cemiyet vasıtasile gazete patronlarına mürressü hey'eti gönderdik, derterimizi anlattık. Tekliflerimize hiç aldırış etmediler. Nihayet, Cemiyetimizin Reisi, çok faal, enerjik bir adam olan Sadık Ahî ile, hayatını mürettepliğe vermiş olan gözlüklü büyük Hayri, o zamanın gazete sahiplerine (Tanin, Vatan, İdam, Vakıf, Tasvir-i Efkâr, Sabah, o zaman çıkan Son Saat) gazetelerini çıkaranlara son müracaatlarını yaptılar. Bu halin böyle devam edemeyeceğini söylediler, neticenin bir greve doğru gittiğini bildirdiler. Bütün bu ikazlara, gazete patronları aldırış etmediler.

Bunun üzerine Sadık Ahî, bütün gazetelerde çalışan Cemiyete mensup arkadaşları çağırıldı. Büyük bir toplantı yapıldı. Uzun müzakereler, münakaşalar sonunda greve karar verildi.

Bu gazete patronları arasında yalnız Ahmet Emin —o vakit yine Vatan'ı çıkarıyordu— (Ben müretteplerin bütün dileklerini kabul ediyorum.) diye bize ser mürettep Ethem Ağabey ile haber gönderdi.

Biz de kendisine şu cevabı verdik:

«— Beyefendi, bir tek gazetenin, işçilerin isteklerini kabul etmesi ile hiç bir şey halledilmiş olmaz. Eğer bütün gazete sahipleri, isteklerimizi kabul e-

derlerse, grevden vaz geçeriz!» Ahmet Emin, bu son cevabımızı, Ahmet Cevdet ile Hüseyin Cahid'e açınca, merhum Ahmet Cevdet bey şöyle demiş:

«— Ben mürettepleri bilirim. Bir hafta sonra hepsi, aman, di-

Atatürk'e sadık değilsiniz !

İçtimai nizamın temelini ekonomik sistemin teşkil ettiği herkesçe bilinen bir şeydir. Biz devletçiliğe (yani küçük burjuvazinin devlet kapitalizmine) değil, sosyalizme (yani işçi — köylü sınıfının nasyonalizasyon sistemine) bağlı olduğumuz için devlet kapitalizmi kadar, liberalizm de, mücadele mevzuumuzdur.

Atatürk tarafından vücut getirilen içtimai nizamın ekonomik sistemi, yani temeli devletçiliktir.

Bu temeli yıkmayı programının ana prensibi haline getiren D. P. nin Atatürk'e sadık katı şu halde sadece bir demagojidir. Atatürk içtimai nizamının temelini yıkmaları, sonra da o içtimai nizamın sadık varisleri olduklarını ilân etmeleri tenakuz içinde tenakuzdur. Nitekim ezan meselesi, Atatürk iktisadi sistemi ile tam bir tenakuz içinde bulunuşlarının manevî sahadada, halk tarafından hemen görülebilmüş olan ilk kesin belirtisini teşkil ediyor.

AYRILIK

Oy veren milletin en büyük isteği, kendisinin kanını emmiş olan C.H.P. ağalarından ve onların etrafındaki servet sahiplerinden hesap sorulmasıdır. Millettin bu çok derin ve çok ha-

ye geleceklerdir.)

Bu sırada her gazetede gerek işçiler, gerek bazı iyi düşünceli muharrirler bize yardım ediyor, olanı biteni, hakkımızda her söyleneni bize anlatıyorlardı.

Bu son cevabımızın ertesi günü grev başladı. İstanbulda bütün neşir hayatı durmuştu. Yalnız iki gazete çıktı. Biri gazete patronlarının birleşerek çıkardıkları (MÜSTEREK) isimli gazete, biri de grev yapan işçilerin çıkardıkları (HABER) gazetesi... Müsterek gazetesinin her sütünü, bir gazete baş muharririnin baş makalesi ile dolmuştu.

Bir kaç hain mürettep, gazete patronlarının çıkardıkları Müsterek gazetesini dizmeyi kabul etmişti. Ama bunu da pek güçle yapabildiler. İzmir'den mürettep getirtmek için, İzmir'e adam gönderdiler. Bizim grevimizi haber alan İzmir mürettepleri, bu gelen habere kızıştılar-onlar da bize katılarak greve başlamışlardı.

Buna rağmen yine de, iki mürettep bulabildiler.

Bizim HAREKET gazetesine gelince; arkadaşlarımız dizinesini biliyorlar, fakat makale yazamıyorlardı. Çok güçlük çekiyorduk. Bereket versin, fedakâr bir muharrir çıktı. O zaman pek genç olan Babanzâde İsmail Hakkı bey, hemen gazetemizin sekreterliğini üzerine aldı. Fakat bütün patronlar da ona karşı cephe aldılar, gazetelerinde çalıştırmamayı kararlaştırdılar.

O zamanki Başvekil Fethi Bey merhum Millet Meclisi kürsüsünden: (Bu mürettepler komünisttir!) diye haykırmıştı. Bu, işçinin her hakkını köstekleyecek olan bir (gayr-i kanûnluk) damgası idi. Daha açıkçası, patronların, işçinin ayağının altına karpuz kabuğu koymaları idi. Fakat, Allah gani gani rahmet eyesin, Vali Haydar Bey:

«— Müretteplerin bu hareketinde komünistliğe dair bir emmare yoktur. Bu bir hayat memet mücadelesidir. Elbet onlar da hakkettiklerini er geç alacaklardır!»

Diye bir beyanat vererek, Başvekilî susturdu. Hattâ Cemiyet kasesında (Haber) gazetesini çıkaracak imtiyaz parası mevcut olmadığından bize bir banka kefaleti de temin etti.[*]

Bu arada greve ihanet eden iki üç mürettebe boykot ilân ettik. (Matbaa-i Askeriye) de askerlik hizmetini mürettep olarak (Devamı: 2 nci sahifede)

Marks ve tarihin tekâmülü kanunu

Engels tarafından, 17 Mart 1883 de, Londranın şimalinde kâ in Highgate mahallesindeki kabristanında irad edilen hitabe şöyle başlıyor.

Martın 14 üncü günü, öğleden sonra üç çeyrek kala, ölüm düşüncülerin en büyüğüne tefekkürden ayırdı. Ancak iki dakika kadar yalnız kalmıştı ki, yanına girdiğimiz zaman, koltuğunda rahatça uyumuş bulduk — lâkin edebiyen uyanmamak üzere —

Avrupa ve Amerika proletaryasını bu insanın ziyai ile ne kaybettiği imkân yok ölçülemez. Bu devin ölümü ile açılan boşluk, çok geçmiyecek, kendini hissettirecektir.

Darvin nasıl organik tabiatın inkişaf kanununu keşfetti ise Marks da insan tarihinin inkişaf kanununu buldu. Yani evvelce bir yığın ideoloji altında örtülü kalan şu basit farkı meydana çıkardı: insanlar politika, ilim, sanat din v.s. ile uğraşmak imkânına kavuşmadan önce yemeğe, içmeğe, bir çatı altında barınmağa ve giyinmeğe mecburdurlar; ve netice itibarıyla doğrudan doğruya maddî hayat vasıtalarının istihsalı ve, buna binaen, bir kavmin veya bir devrin ekonomik inkişaf derecesi temeli teşkil eder ve devlet müesseseleri, hukukî telâkkiler, bedii hattâ dinî tasavvurlar — şimdiye kadar yapıldığının aksine olarak — o temelden çıkarılır ve onunla izah edilir.

22 Mart 1883 de Zürih'deki **Sozialdemokrat**'da intişar eden hitabemizin bu satırları bize **Volkskalender**'deki makaleyi hatırlatıyor. Orada da şöyle demişti: «İnsanlar her şeyden önce yerler içerler, çatı altında barınır ve giyinirler; iktidar için mücadele etmeden, siyaset, din ve felsefe ile uğraşmadan önce de iş yapmağa mecburdurlar...»

Demek ki, insan sosyetesinde, geçim mecburiyeti olduğu içindir ki, elemanter maddî yaşama vasıtalarının, hayata doğrudan doğruya elzem maddelerin istihsalı, ve binaenaleyh iktisadî serpilme temeldir. Siyasi müesseseler, hukuk fikirleri, artistik telâkkiler ve dinî tasavvurlar hep bu temel üzerinde yükselir. Üstyapıyı anlamak ve izah etmek için de, tabiatile, temelden hareket icabeder. Ve Marks'tan önce zannedildiği gibi, temeli netice olarak kabul etmek hatâların en büyüğüdür.

XVIII BRÜMER'in ikinci Basısına Önsöz

Marks, bu önsözünü, 23 Haziran 1869 da, Londrada yazmıştır. Müellif, burada, eserini yazdığı devreye doğru, aynı mevzudan bahsederek yazılar arasında ehemmiyetlice olan ikisini, Victor Hugo'nun **Napoléon le Petit**'si ile Proudhonun **Le Coup d'Etat**'sını tenkid ediyor. Victor Hugo hükümet darbesinin mesul failine karşı acı ve spiritüel hicivlerle iktifa etmiştir. Hadisenin kendisi, onda, berrak bir gökyüzünü yırtan bir şimşek gibi gözüküyor. Hugo, hükümet darbesinde, bir tek ferdin cebir istimalinden başka bir şey görmüyor. O, üniversal tarihte misli görülmemiş bir şahsı teşebbüs kudreti i zafe etmekle Napolyon'u küçültecek yerde büyüttüğünün farkında değil. Proudhon ise hükümet darbesini daha önceki bir tarihte tekâmülün verdiği bir netice gibi göstermeğe çalışıyor; hükümet darbesinin tarihi kons-trüksiyonu onda bu hükümet darbesi kahramanının tarihi apo-

lojisi haline geliyor. Ve böylece, objektif denilen tarihçilerimizin garabetine düşüyor.

«Bana gelince, bilâkis şunu isbat ediyorum: Sınıf savaşı Fransada öyle şartlar ve vaziyetler yaratmıştır ki, bayağı ve grotesk bir şahsiyet kahramanlık taşıyabilmiştir.»

Kolonel Charras tarafından Napolyon kültüne karşı açılan ateşten ve o andan itibaren, bilhassa son yıllarda, Fransız edebiyatının Napolyon efsanesine in dirdiği öldürücü darbeden bahsettikten sonra, Marks şöyle devam ediyor:

«Nihayet umarım ki eserim bilhassa Almanyada, moda haline gelen — klâsik sezarizm tabirinin ortadan kalkmasına yarım edecektir. Bu sathî tarihi anatolojide, unutulmuş en mühim cihet şudur; Eski Roma'da sınıf savaşının münhasıran cereyan ettiği saha imtiyazlı bir azlığın içinde, hür zenginlerle hür fakirler arasındaydı. Ve ehalinin büyük müstahsil kütlesi olan köleler bu protagonistlere ancak pasif bir kaide işini görüyordu.

Sismondi'nin kuvvetli bir sözü unutuluyor, bu müellif der ki: Roma proletaryası sosyetenin zararına yaşıyordu. Halbuki modern sosyete proletaryanın zararına yaşıyor.

Eski çağlar ile modern çağlardaki sınıf savaşının cereyanına zemin teşkil eden maddî ve ekonomik şartlar arasında kökten bir ayrılık vardır. Buna binaen o şartlardan kök alan siyasi hadiseler arasındaki benzeşim Can-

Yazan :

İsmail Pekcan

torbery başpiskoposu ile Başkâhin Samoel arasındaki benzeşimten fazla değildir.

Burada, maddî ve ekonomik şartlar üzerinde ısrarla durulduğunu görüyoruz. Maddî ve iktisadî şartlar sınıf savaşlarının cereyan ettiği sahayı meydana getirdiği gibi, siyasi hadiselerin kökleri de gene bu şartlardadır. Yani: a) maddî ve ekonomik şartlar sınıf savaşlarının alanıdır; b) politik hadiseler, köklerini maddî ve ekonomik şartlara daldırılmaktadır.

Engels, XVII Brümer'in Almanca üçüncü basılışına, 1885 de, yazdığı önsözde, intişarından otuz üç yıl sonra yeniden basılan eserin değeri üzerinde duruyor. Hükümet darbesinin kısa, epigramatik izahını veren bu jeniyal eserde, Marks, Şubat günlerinden beri Fransada vukua gelen hadiselerin bütün seyrini iç münasebetlerinde ele alarak açıklıyor ve gösteriyor ki, 2 Aralık mucizesi bu münasebetlerin tabii ve zarurî neticesinden ibarettir.

Marks, hükümet darbesi kahramanını hak ettiği tezyife boğmuştur. Marks, öyle üstadane çizilmiş bir tablo sunar ki, o zamanın darbesi yapılan bütün işaat-

bu tablonun gerçeği ne kadar sadakatle aktettiği hususunda yeni deliller vermektense başka bir şey yapmadı. Canlı günlük tarihin bu üstün idraki, henüz akış halinde bulunan hadiselerin bu derece vüzhla kavranışı cidden emsalsizdir.

Marks bunu, bir yandan, Fransada tarihindeki derin vukufuna ve hadiselere karşı gösterdiği ilgiye; öte yandan, tarihin kavranması için gerekli anahtarın elinde bulunmasına borçludur.

1. — Fransa, tarihî sınıf savaşlarının her defasında, her yerden fazla kat'i neticeye ulaştığı, ve buna binaen, değışici siyasi şekillerin — ki sınıf savaşları bunların çerçevesi içinde kimildar ve bu savaşların neticeleri bu çerçeve içinde toplanır — en vazih çizgilerle sınırlanmış ulkedir.

Engels, burada, politik şekillerin sınıf savaşlarına çerçeve işini gördüğünü söylüyor. Ludwig Feuerbach'da siyasi savaşlarla sınıf savaşları arasındaki derin alakaya geldiğimiz zaman bunu hatırlayacağız.

Ortaçağda feodalizmin merkezi, Rönesans'dan beri veraset mo-narşisinin klâsik ülkesi olan Fransa, yaptığı Büyük İhtilâl'le feodalizmi yıkmış ve burjuvazinin hâkimiyetine Avrupada hiç bir memleketin kavuşamadığı bir klâsik saflik karakteri vermiştir. Tıpkı bunun gibi, hâkim burjuvaziye karşı ihtilâlci proletaryanın savaşı orada başka yerde rastlanmayan, had şekillere bü-

rünür. Bu sebeptendir ki, Marks yalnız Fransız mazisinin tarihi- ni incelemeye hususi bir tercih göstermekle kalmıyor; gözleri ö nünde akıp giden tarihi bütün kıvrımlarıyla takib ediyor ve ileride kullanmak üzere malze-me topluyordu. Binaenaleyh, hadiseler karşısında hiç de şaşırıp kalmamıştır.

2. — Şu şartı katmak gerek ki, tarihe hükmeden kanunun bulucusu da Marks'dır.

«Tarihin büyük hareket kanununu ilk keşfeden zaten Marks olmuştur. Bu kanuna göre bütün tarihi mücadeleler ister siyasi, dinî, felsefî alanda vukua gelsin, isterse herhangi başka bir ideolojik sahada ceryan etsin, hakikatte, sosyal sınıf savaşlarının az veya çok duru ifadesinden başka bir şey değildir; bu kanunun hükmüne göre, bu sınıfların varlığı ve netice itibarıyla de çatışmaları, kendi hesaplarına, ekonomik durumlarının gelişme derecesiyle, istihsal tarzları ve bundan çıkan mübadele tarzlarıyla tayin edilmiştir.»

Keşif hakkını, büyük dostuna bırakan Engels, burada, formülün sıklet merkezine sınıf savaşlarını koyar. **Manifest**, tarih sınıfların savaşıdır, demişti. Tarihi mücadeleler, hangi alanı seçerse seçsin, sınıf savaşlarını ifade eder. Yani tarihteki siyaset ve din kavgaları, felsefe münazaraları sosyal sınıf savaşlarının ifadesidir. «Bu savaşların tayin edici unsuruna gelince, bu da ekonomik durumunun gelişme derecesi istihsal ve mübadele tarzıdır.»

Engels, **Mezardaki Hitabe**'de Marks'ı tabiat bilgilerindeki üç büyük keşiften birini yapan Darwin'le mukayese etmişti. Burada, Marks'ın bulunduğu kanunu, tabiatın tehavvülü kanunule yanya na getiriyor. Tarih ilmi için bu kanunun ehemmiyetini gösterebilmek maksadıyla yaptığı mukayeseden sonra da bir teşbihle karşılıyoruz ki, bunu daha önce, **Moralizan Tenkid**'de, Marks kullanmıştı. Tabii ilimler için enerjinin tehavvülü kanunu neyse, tarih için aynı ehemmiyeti taşıyan bu kanun, Marks'a, burada da ikinci Fransız Cumhuriyeti tarihinin kavranması için gereken anahtarını vermiş; ve bu tarih, bulunan kanunun mihenk taşına vurulmasına yaramıştır.

Demek, mihenk taşına başarıyla vurulan bu kanunu bilirsek, tarih hadiselerini anlayabileceğiz; tarihin kapalı kapıları da, ancak, bu anahtar elimizde olursa açılacaktır.

Ludwig Feuerbach'da, bir yıl arayla, göreceğiz ki, önsözün hatırlanması yalnız yukarıda doku nulan politika ve sınıf savaşları na inhisar etmeyecek. Bu eser, bizi, tarihte hükümünü yürüten ka ayyen bir merhalede tarihi açanunların nasıl bulunduğu ve mu cak anahtarın bulunuşu meselesiyle yeniden karşılaştıracak.

Önsözün formülü, tarihe hükmeden kanunu verirken, ekonomik durumdan hareketle, sınıf savaşları meydanından geçerek, felsefe ve din alanına kadar çıkarıyor.

Sırf ekonomik illetlere kadar inen **Ludwig Feuerbach**'ı tah lîl ederken de, iktisadî şartlardan başlayarak, ortada başlıca du rak yerli sınıflar ve sınıf savaşları olmak üzere, devlet ve hukuk sahalarını geçtikten sonra, felsefe ve din gibi en yüksek ideoloji bölgelerine kadar çıkacağız.

Mürettepler grevi

(Baştarafı. 1 nci sahifede)

rak yapan, şimdi de Cumhuriyet gazetesinin baş mürettebi bulunan, Ömer, gazete patronlarının Müşterek isimli gazetesini derme çatma kadro ile yürütmeğe çalışanlara bir gece baskın yaptı. Bu baskında dizilen bütün yazıları dağıttı; o sayfaları alt üst etti. Sonra bu gazetede çalışanları toplayıp bir yere götürdü. Orada başlarını çeşmenin altına sokup ıslattı, onlara güzel bir ders verdi. Böylece, Müşterek gazetesinin bir gün çıkmamasını temin etti. Bunun üzerine gazete patronları, Ömer bey, bu şikâyete ve asker olustayı, çalışmakta olduğu Askerî Matbaa Müdürü Turhan beye şikâyet ettiler. Turhan masına rağmen, Ömeri ve arkadaşlarını, himaye ederek, onların haklı olduğunu söyledi.

Grev başlayalı bir haftadan fazla olmuştu. Grevin bu kadar uzaması üzerine, Tanin'ci Hüseyin Cahit bey, Ahmet Cevdet beye:

«— Sen hani bir haftada amana geleceklerini söylüyordun, on beş gün oldu. Bu senin yaptığın gazetecilik, meğer Sultan Hâmid devri gazeteciliği imiş!... Müretteplerde bu birlik, bu beraberlik, bizde de bu inat varken, galiba daha bir kaç on beş gün bu grev devam edecek. Yine de onlar galip, biz mağlûp olacağız. İyisi mi, gel aşağı yukarı bir hesapla müretteplerle uyuşalım, anlaşmağa gayret edelim.» diyordu.

Bunun üzerine haberciler geldi. İki taraf arasında karşılıklı müzakere başladı. Müzakerenin neticesinde şu haklar elde edildi:

Eskiden saat üçte işe başlar-

ken, bundan sonra her sabah saat dörtte işe başlanacak, dokuzda iş sona erecekti. Eskiden işin sona erme saati belli değildi. Ayrıca, gazetede nöbetçi kalacak iki arkadaşta, o zamanın geçimine göre, 150 kuruş yemek parası verilecekti.

Bu mesai saati dışındaki, mesai ücreti de tayin edildi. Fazla mesai olarak, her ilk üç saat, bir yevmiye olarak kabul edilecek, ondan sonraki her bir buçuk saat için de, ayrıca bir yevmiye alınacaktı.

Gazetede nöbetçi kalacak müretteplerin sıhhi şartları, yatakları temin edilecekti.

Ayrıca müretteplerin grevine ve çıkardıkları (Haber) isimli gazeteyle yardım eden muharrir Babanzâde İsmail Hakkı beye karşı, gazete patronlarının iş vermemek suretile yaptıkları boykotun da kaldırılmasını şart koşmuşuk. Babanzâde İsmail Hakkı beye, her hangi bir gazetede iş verilmeden, işe başlanmayacağını, mürettepler Cemiyeti, ilk şart olarak ileri sürdü.

Bütün bu dileklerimiz kabul edilmiş, Mürettepler de bu suretle on beş gün devam eden mürettepler grevine son verilmişti. Meşrutiyet ve Cumhuriyet devri içinde, yani aşağı yukarı yarım asırlık bir zaman içinde, işte bu bir tek grevi gördü.

Grevé ihanet eden arkadaşlarımızı sorarsanız; onlar, o gün bu gündür, bu caddede, arkadaşları arasında ve iş hayatında, hatta patronların yanında bile hiç bir itibar ve kıymet bulmadılar. Aramızda eriyip, kaynaşıp gittiler.

Fakat bu grev, gazete sahiplerini uyandırmıştı. Kalemlerle durmadan yazdılar, hükümeti grev aleyhinde tahrîk için elle-

rinden ne gelirse yaptılar. Ve böylece hükümete tesir etmesini de gayet iyi bildiler. Pek şuurlu olarak biz, basın işçilerine karşı menfaatlerini bizim aleyhi mize olarak temin ettiler. Gazete sahiplerini, ileri sürdüleri fikir, grev kanununun derhal kaldırılması, bunun yerine yeni bir iş kanunu konulması idi.

Teklifleri kabul edildi. Yeni hatırlanacak olan iş kanununun tetkik ve tanzim komisyonunda da rol ve vazife aldılar.

Sanki bu İş Kanunu, biz işçiler için değil de, patronlar için çıkarılıyor ve sanki onların haklarını müdafaa ediyordu. Ve böylece, mevzuatı istedikleri gibi, işlerine geldiği gibi kısıtlar. Bu grevden duydukları korku ve bozgun hıncı ile, grev hakkını Türk işçisinden bir daha verilmemek üzere, bu güne kadar hâlâ geri aldılar.

Ne tuhaftır ki, patronlar uğruna işçileri feda etmiş olan Halk Partisi, yine o gazete patronları tarafından, sırf gazete sürümlerini temin etmeleri için yarı yolda bırakıldı. Halbuki, biz işçiler, hiç bir partinin malı olmadan, mekremetimizin temelini teşkil etmekteyiz.

Bizim grevle elde ettiğimiz haklar, bir kaç sene devam etti. Bu haklara ilk darbeyi Ahmet Şükrü Esmer vurdu.

Cumhuriyet gazetesi ise, yeni harflerin kabulünden üç sene sonrasına kadar, bu an'aneye sadık hareket eden tek müessesesi idi.

Ahmet Cevdet'in istismarcı siyaseti, tekrar caddeye döndü. Ama, artık ne grev, ne de söz hürriyeti vardı.

Bakalım şimdi Demokrat Parti ve hükümeti ne verecek? Merakla onu bekliyoruz.

Kapital ve Haydar Rifat

TÜRK ARŞİV BELGESİ

Memleketimizde «KAPITAL» etrafındaki münakaşaların tarihçesini iyice takip edebilmek için, Makine Mühendisi Sâlim Bey'in makalesini —tertip hatalarını da olduğu gibi muhafaza etmek şartı ile— aynen alıyoruz:

Muhterem efendim;

Yukarıki serlavha altında yazılan satırları okudum. Sermaye mütercimini dediği gibi ondört cilt üzerine de basmış mıdır, yoksa yalnız üç cilt midir? Mütercimini neşrettiği hülâsa sermayenin hülâsası mıdır? Yukarı bir kitabının hülâsası mıdır? bu ve iki tarafa ait birkaç terceme parçalarından hangisi daha iyidir? Yahut Marîhandise kelimesine herkesin bildiği şekilde münekkidin dediği gibi meta ve emta demeli, yoksa Haydar Rifat beyin ihtiyar ettiği gibi eşya deyip geçmeli mi buralar hakkında ben birşey söyleyecek değilim.

Yalnız tenkid de bir fikrânın ihtisasına taallûku itibarile okuyucularımızı o nokta hakkında tenvirî bir vicdan borcu addederim.

Tenkitten o noktayı aynen alıyorum :

Haydar Rifat beyden aynen:

«Bu mesele 19 ncu asrın başlangıcında torna aynası icadile hallundu. Çok geçmeden iş kendine gibi yürüdü. S: 144»

Tenkî makalesinden keza aynen: «Mütercimini ikinci müstakil cümlesine mukabil fransızcada su var: (Par l'invention du chariot du tourqui...)»

Ne «Chariot du tor!!!»

Bu kadar. Yani chariot du tour tabirinin tercemesiyle itiraz olunuyor. Buna üç kere taaccüb!!! işaretile havretler ediliyor. Fakat doğru bulunmayan bu tabirin mukabili de konuyor. Hem torna aynası tercemesiyle eğleniliyor, hayretler ediliyor. İvi bulunmuyor ve aynı zamanda dört nala kaçır vaziyette tenkit sahasından da kaçılarak bir zifos atmak, girletmek, iyi bulunmayan tabiri paralamak... Hem bağıra bağıra kaçmak işi gürültüye getirmek... Hem de meraklı okuyuculara acıyıp iyi kötü o tabirin verine daha iyisini önermemek var. Bunu malûl ve nalâyık bir hareket buldum. Ben ihtisasıma, makine mühendisi olmaklığımına binaen bu eksiği tamamlamak suretile bir hizmet edeceğim mutaber gazetelerinizde bitarafılığın binaen bunu okuyucularınıza sununuz.

Bir kere münekkidin dediği gibi tor değil, normadır. Tör ma kincelikte torna manasına da gelir.

Sonra asıl atlanan, asıl meselelerin can damarı olan harist du tour tabirine gelince bunun makincelikte de, dünyada da tebir manası vardır. Türkçede yalnız bir mukabil vardır. O da nedir, bilirsiniz? Haydar Rifat beyin dediği gibi Torna aynasıdır. Eldeki alelade kamuslarda bu tabiri bulunmavacağına göre Haydar Rifat bey nereden buldu bilemem. Her halde tebrik ederim. Bu hafta süphesi olanlara Bahattin Süreyya başa fabrikası müdürü olan makine ve elektrik mühendisi doktoru Atif bey, Bahcekapıda ma'ûleziler üstün de feshane fabrikasının müdürüne makine mühendisine, Herake fabrikasına, Rumeli sümendiferi tezeâhlarına, Anadolu sümendiferleri idaresine bu kabil itihâtları Fransızca ile beraber toplanarak neşir etmiş olan mecmuasına müraacaat etmelerini tavsiye edebilirim.

Tenkî isteriz. Fakat ehlinden, bahusus açık ve hayrîkar tenkî. Bizim anladığımız Haydar Rifat beyin böyle şeylere rauc bırakmayacağını ve kôs dinliye ceğini zannederiz; Fakat hem

itiraz etmek, hem de doğruca bi tirmiyeye lâyük bir tercemeye itiraz etmek, Hem de velev münekkidin bildiği yanlış olsun, onu da affetmek kabildir, fakat itiraz ettiği tabirin kendince doğrusu ne olduğunu göstermiyerek lâf kalabalığı arasında okuyucuyu meydana bırakıp kaçmak suretile tenkit etmek, bahusus son zamanda en güzel en faydalı tercemelerle bir çok

faydalar temin eden bir kalemi taşa tutmak suretile tenkit etmek menfi bir ruha delâtili itibarile memduh bir hareket sayılamaz. Akşihal içimizdeki çopurluğu dışarıya vurmıya, tenkidi tereddî ettirmeğe varır ki, biran evvel bu badireden kurtulmamız lâzımdır. Hürmetlerimi teyit ederim efendim.

Makine mühendisi
Salim

[Gelecek sayımızda Kerim Sa'dî'nin makine mühendisi Sâlim beye verdiği cevabı okuyacaksınız.]

Diderot ve Rıza Tevfik

Çölde evliya ve İstanbulda zındık tanınan «feylesof» Rıza Tevfik, Didérot'ya çok benzer. Yalnız, aralarında pek küçük bir

fark vardır: Didérot, gerçekten filozoftu ve ona «Didérot le Philosophe» derlerdi. Bu, — mektuplarından birinde işaret ettiği gibi — ona verilmiş bir lâkaptı ve öylece kaldı. Felsefeyi şarlatanlıkla karıştıran Rıza Tevfik'e gelince, o, Fransız materyalistinden daha zeki davranarak, lâkabını kendi seçmiş; ve, imzasını boynuna astıktan sonra, panayırlarda halkı güldürmek için dolaşmıştır.



Musavviri: Rifka

İştirâkçi Hilmi — Mangizleri uçlan bakalım arkadaş, iştirak edelim

Ankara

Ankara romanında birbirinden bıçakla ayrılmış gibi duran iki şahsiyet var; biri, yırtık yorgana sarınmış köylüyü çilgin bir balo kapısına kadar getiren realist hikâyeci; öteki, bu realizmi canavar pençesile, daha rüşeym halinde boğan fizyoloji.

Yakub Kadri, bu romanından otürü, tebrike lâyktır: Zira, bizde mahkûm sınıfları sömüren niçin hakiki bir edebiyat veremiyecğini körlere bile göstermeğe muvaffak oluyor!



Nâzım Hikmet

reaksiyoner unsurun son günü B.M.M. nde kopardıkları yaygaraya rağmen, Nâzım Hikmet, hürriyetine kavuştu. Fakat Af Kanununu Mecliste sabote etmeğe muvaffak olamayanlar bu sefer de dışarıda el altından faaliyet geçerek en geri partilerin en geri grupmanlarıyla iş birliği yapmağa alıştırmış olan faşist öğrencilerin kompetanlarını cılız bir (İstemezük) avazıyla sahneye çıkardılar: Nâzım Hikmeti affedenleri affetmeyece-

ğiz. Onların kör gözlerinin görmediği hakikat şudur: Nâzım Hikmete hürriyetini iade etmemek artık kimsenin elinde değildir. O, zindandan kurtuluşunun dış görünüşüne göre affa uğramış bir suçlu değil, dünya ve yurt halklarıyla elele halkın hürriyet hakkını ispat etmiş ve bu hakkı onu vermek istemeyenlerin elinden doğuşerek koparmış bir kahramandır.

Onun çıkışı, alelade bir hukuk işi, hatta bir adli hatanın düzeltilmesi gibi basit bir mesele değildir.

Nâzım Hikmet meselesi, ezilen kütlelerin gâsıplara karşı hak ve hürriyetlerini koruma gücünün kıvımlaştığı meselesidir. Bir yanda Nâzım Hikmet'in ve Nâzım Hikmetle beraber halk yığınlarının hapisane hayatının devam etmesini istiyen birkaç Milletvekili, azınlık faşist öğrenciler ve vurguncular ve zindancılar varsa, öbür yanda da Nâzım'ın ve halkın ebedi kurtuluşu için en korkunç terörlere en ızdıraplı işkencelere aldırmandan mücadele eden dünyanın ve yurdun demokrat halkları ve demokrat gençliği var!

Nâzım Hikmet'in kurtuluşunu affetmemek şöyle dursun Nâzım Hikmet bu güne kadar kendisini hürriyetinden mahrum etmiş olanları affetsin yeter.

İngiliz Parlamentosunda, Amerika'nın Kore sivil halkını bombalamalarına dair açılan soru

Londra, 18 — «Daily Worker» gazetesi iki Parlamento âzası Hugues ve Hudson'un, Kore sivil halkının Amerikalılar tarafından barbarca bombalanmasını protesto etmişlerdir.

Hugues, masum Kore halkının bombalanmasına son verilmesi için, Birleşmiş Milletler Teşkilâtındaki İngiliz temsilcisine talimat gönderilip gönderilmeyeceğini sormuştur.

Hudson ve Hugues'in sorusuna cevap veren Dışişleri Bakan yardımcısı Davis, herhangi bir teşebbüste bulunulmayacağını söylemiştir.

Bayram tatili ve Ezan

Şeker Bayramı ile Kurban Bayramına rastlayan günlerde Türkiye'de resmî daireler tatildir. Çünkü; bu bayramlar müslümanların bayramıdır. Ve Türkiye'de müslümanlar büyük bir ekseriyeti teşkil etmektedirler.

Müslüman memurları, dini bayramlarında dahi çalışmaya zorlamak uygun görülmediğinden, bir Kanunla islâmların bu iki bayramını resmî tatil olarak kabul edilmiştir.

İslâmların bayramında Türkiye'de devlet dairelerinin tatil yapmasını pek tabii buluyoruz. Zira; bugün, devlet teşkilâtı arasında «İs'âm dininin itikada ve ibadeta dair bütün ahkâm ve mesalihinin tedvirî vazifesiyle mükellef» bulunan bir Diyanet İşleri Reisliği makamı mevcuttur. Devleti teşkilâtı arasında böyle bir makam bulunduğu müddetçe, Şeker ve Kurban bayramlarına rastlayan günlerin resmî tatil sayılması kadar tabii bir şey yoktur.

Gayritabii, devlet dairelerinin namaz zamanlarında tatil yapmamasındadır. Namazların cemaatla kılınmasında

Yazan :
Faik Muzaffer Anaç

büyük bir sevap vardır. Hele Cuma namazlarının camide kılınması lâzımdır. Bu islâmî hakikatları karşısında, islâmların bayram günlerini resmî tatil sayan zihniyetin namaz saatlerini resmî tatil saymaması gayri tabiidir. Zira; islâmların bayram günlerini resmî tatil saymak ibadet saatlerini resmî tatil olarak kabul etmemek mütenakız bir harekettir.

Prensiplere bağlılık bahseden sayın Başbakan Adnan Menderes'in, bu tenakuzlu harekete bir son vereceğini ümit ediyoruz.

Bu tenakuzun giderilmesi için, islâmların bayram günleri resmî tatiller arasından çıkarılmayıp ta ibadet saatleri resmî tatil saati olarak kabul edilecek olursa bu takdirde Ana yasamızdaki «Türkiye Devleti lâiktir.» cümlesi yerine «Türkiye devletinin dini, din-i islâmdır.» cümlesinin

konması da unutulmamalıdır. Şayet, lâiklik prensibinden vaz geçilmeyecekse bu takdirde de, islâmların bayram günleri resmî tatiller arasından çıkarılmakla kalmayıp diyanet işleri reisliği makamının da kaldırılması lâzımdır.

E Z A N

Arapça ezan ve kâmet okuma yaşağının kaldırılması çeşitli mütaalelere yol açtı. Biz, bu yaşağın kaldırılmasını din ve vicdan hürriyetinin zarurî bir icabı olarak kabul ediyoruz. Bu sebeple bu yaşağı kaldıran kanunu memnurlukla karşılıyoruz.

Fakat, «Amme Nizamı»nın da din ve vicdan hürriyeti gibi garantisi altında bulunmasını istiyoruz.

İstirahat zamanlarında gürültü yapılmaması amme nizamının ilk şartıdır. Sabah ezanla-

rının okuma zamanı mevzuatımıza göre, istirahat zamanına rastlamaktadır. Bu sebeple, din ve vicdan hürriyetinin zarurî bir icabı olarak Arapça ezan okuma yaşağının kaldırıldığı bu günlerde, amme nizamının da düşünlmesi ve herkesin istirahat zamanına rastlayan sabah ezanlarının yüksek sesle okumasının yasak edilmesi lâzımdır.

Amme nizamı bahis mevzuu olduğu zaman, hürriyetin kanunla kayıtlanabileceği, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 30 ncu maddesinde de yazılıdır.

Arapça ezan okuma yaşağının kaldırılması, sırf hukuk prensiplerine bağlı bir zihniyetin mahsulü idi ise aynı zihniyetten, hangi dilde olursa olsun, sabah ezanlarının yüksek sesle okunması yaşağının konmasını da istemek hakkımızdır.

Hukuka bağlı bir idareye kuracağın vadeden yeni iktidarın, amme nizamını korumak maksadile bu yaşağı bir an evvel koymasını istiyoruz. İstiyoruz ve bekliyoruz.

Faik Muzaffer Anaç

Bazı pis işler vardır ki, insan aklına, şuuruna sahip, ayık bir halde onları yapamaz. Türlü sebeplerle şuurunda sabit bir fikir haline getirdiği bir cinayeti işleyebilmek cesaretini kendisine vermek için ilk önce kafasını tütsülemek ihtiyacını his eder. Ancak iyice sarhoş olduktan sonradır ki, o cinayeti işleyebilir.

Harpçilik ta bir parça buna benzer. Fakat, bir takım macera harpleri arkasından koşabilmek için geçici bir sarhoşluk kâfi değildir, devamlı bir sarhoşluğa ihtiyaç vardır. Bu devamlı sarhoşluk, bazı insanlara doğuştan budalalık temin eder.

Bugün Üçüncü Dünya Harbinin hazırlandığı memleketlerde idâre makinesinin başında bu kabil budalaların bolluğu bu memleketlerden birinin hatta hiç farkına varılmadan uzun bir müddet tımarhane delisi tarafından idare edilmiş bulunması o kadar da tesadüfî bir kolaylıktır.

Harpçi memleketlerde sıra ile akıllı adamların idare makinesinden uzaklaştırılarak yerlerine gittikçe daha aşikâr bir surette akli kabiliyetleri düşük insanların geçirilmesine en güzel misali bize yine İkinci Dünya Harbi içinde Hitler Almanyası verir. Hitler, Batıda daha harbi bitirmeden, Doğuda harbi genişletmek hülyalarını tatbik koymak istediği zaman, Başkumandanını değiştirmek zorunda kaldı. Hitler'in, Stalingrad'ı ele geçirmekte inad ederken de kumandanları ile anlaşmazlık halinde olduğu malumdur. Bilhassa harbin son safhalarında Hitler artık bütün bir sınıf askerî şeflerle anlaşmazlık halindedir. Hatta bu askerî şefler Hitler'e bir suikast bile tertiplemişlerdi.

Faşist ve Nâzi rejiminin Almanya ve İtalya'da dünyaca tanınmış bir çok akıllı adamları nasıl memleketlerinden kaçırdıkları veya yok ettikleri de malumdur. Buna Fransızca bir tâbirle «aklı devlet işlerinde eliminasyonu» da diyebiliriz. Faşizm bu suretle akıllı adamları memleketten kaçırdıktan veya yıldırıp sindirdikten sonra, mik-natis demir kırpınlarını nasıl çekerse, o da etrafına bir alay ahmak ve budalayı bu suretle topladı.

Üçüncü bir Dünya Harbi fikrinin nerede doğduğu ve nerede rağbet bulup tutunduğu malumdur. Hatta böyle bir Üçüncü Dünya Harbi fikrinin daha İkinci Dünya Harbi içinde belirdiği de malumdur. İkinci Dünya Harbinden zafer halinde dahi ihtiraslarını tatmin edemeyeceklerini anlayan bazı emperyalist devletler, ancak Üçüncü bir Dünya Harbi ile İkinci Dünya Harbinde boşa giden hayallerini tahakkuk ettirebileceklerini düşündüler, ve İkinci Dünya Harbini daha bitirmeden Üçüncü Dünya harbinin plânlarını hazırlamağa koyuldular.

Bütün servet kaynaklarını harp için seferber etmiş ve bütün ümidlerini de harbe bağlamış olanlar için mazeretli bir surette her fikrine bağlı kalmak pek tabii ve kaçınılmaz bir âkibetti. Bununla beraber, İkinci Dünya Harbi sona ererken böyle bir Üçüncü Dünya Harbi fikrini yürürlükte tutabilecek adamları bulmak ve iş başına geçirmek o kadar da kolay bir iş değildi.

Harpten yeni çıkmış milletler için harbin bütün iğrençliği şüphe yok ki, canlı olarak uzun yıllar zihinlerde yaşayacaktır. Bu milletler içinde en budalalar bile harp fikrini akıllarını alıstıramayacak kadar ondan tiksinti duyuyorlar. Görülüyor ki, bu Üçüncü Dünya Harbi plânlarını yürürlüğe koymak için en bol ölçüde budalaların harpten hiç bir zarar görmemiş bir memleketten çıkması da bir tesadüf eseri değildir. Bu memleketlerde açıkça faşist metodları daha henüz tatbik konulmuşsa da, türlü Ali Cengiz oyunları ile akıllı adamların hükümet işlerinden ne suretle uzaklaştırıldığı da bütün dünyada akisleri uyan duracak derecede aleni bir şekil almaktadır. Bu memlekette malûm olduğu üzere her devlet memurundan, her serbest çalışan adamdan hattâ her san'atkârdan hakikatleri görmediği ve görmeğe çalışmayacağı hakkında yeminler almaktadır ve bu yemini verdikten sonra hakikatı görür gibi olanlar garip bir takım kanun oyunları ile yemine ihanet suçu ile cezalandırılmakta ve işinden atılmaktadır.

Bu Ali Cengiz Oyunları, harp kundakçılarının dönel dolaş faşizmin geçtiği ve eskittiği metodları ihyâ yoluna girdiklerini gizlemeğe bir fayda temin etmiyor. Bu Ali Cengiz oyunları sadece oyuncularına faşistlerin yolunda faşistlerin âkibetine uğramak tehlikelerini onların da önünde bir parça dumanlamaya yarıyor. Diğer bir ifade ile bu oyun, bir alay budalaya budalalarının derecesini görmemek imkânını veriyor. Dolu dizgin harbe giderken eninde sonunda intihara gittiklerini onlar bu suretle görmemezlikten gelebiliyorlar.

Yunanistan komitesi, Makronisos'taki toplama kampının dağıtılması ve Yunanistan'da umumî af ilânının temini hususunda UNO'ya bütün memleketlerin hükümetlerine milletlerarası demokratik kurumlara başvurdu.

Bu günkü elim durumdan kurtulması ve barışçı, normal yeni bir hayata başlaması için Yunan milletine yardım edilmesi tezini öne sürüyordu.

Bu duruma ulaşmak, komitenin raporunda kaydedildiği gibi, ancak Makronisos toplama kampının dağıtılması umumî af ve bütün siyasi mahpusların serbest bırakılmasıyla mümkün olabilir.

Makronisos adasındaki siyasi siyasi suçlulara mahsus toplama kampı Monarko - faşist rejimin, kapitalistlerin Yunanistan'daki bu oyuncağının korkunç yaratmalarından biridir. Bu sunî iktidarın yerini muhafaza edebilmesi için memleketin bağımsızlığı ve hürriyeti için döğüşmüş olanları imha etmesi gerekiyor.

Makronisos'a gidenler kimlerdir? İtalyan - Alman saldırısına karşı koyma hareketine katılan gönüllüler, İngiliz işgaline karşı yapılan aralık/1944 mücadelesine atılanlar sivrilmiş sendika liderleri, Yunan ordusunun demokratik düşünceli subay ve erleri, komünist partisinin ve diğer partilerin üyeleri, profesörler öğretmenler, hukukçular, doktor, yazar ve gazeteciler. 10.000 küsur aydın insan bu yere atılmış yavaş ve ıstıraplarla dolu bir ölüme mahkûm edilmişlerdi. Makronisos, insanlık için yüz karasıdır. Dachau, Ausowitj ve Madjanek kampları buradan farklı yerler değildi.

Komite'nin raporunda şöyle denilmektedir:

«Bu yüzlerce insanın halini tasvir için ciltler dolusu yazılabilir. Korkunç işkencelerle matenen ve maddeten bitirilmiş insanlar hafızalarını kaybedenler sakat olmuş veya sakat olmağa sevk edilmiş binlerce insan 10.000 kurban, yüksek rütbeli subaylar partilerin ve sendikaların liderleri, bilginler çocuklar ve ihtiyarlar memede çocuk lariyle kadınlar bu cehennemde korkunç şartlar altında hürriyet, barış demokrasi ideallerinin bekçiliğini yapıyorlardı.»

Makronisos, mahkûmları idarecilere göre; iki kısma ayrılmaktadır: Biri yok edilmesi gerekenler, diğeri bir (çalışma) sa yesinde ıslâh edilebilecekler. Bu ikinciler üzerine siyasi görüşlerini değiştirmeleri için seksiz baskı yapılmaktadır.

Bir siyasi suçlu, bunu şöyle anlatıyor:

«— Bu işte bütün ruhi baskı vasıtaları kullanılır. Kendisine yapılan cazip teklifleri reddedip uzattıkları kâğıdı imzalamak istemeyen bahtsızların ikinci sorugusu sırasında yürek parlayan çığlıkları ve inlemeleri ortalığı çınlatır. Sıraya girmek için beklerken işkenceden çıkanların sed yellerle geçirilişini seyredersiniz, şuurunu kayıp edenler, dili tutulanlar dostlar, arkadaşlar kafanın derinliklerine sinen ayak sesleri, surata indirilen yumruk

ların, kırbağın havalanışı hep aynı gayeyi kuvvetleştirmek içindir.

Hücrelerde yapılan bu kötü muamelelerden sonra, ekseri insanlar şuurunu kaybeder bu imtihana dayanabilmek, için sinirlerin çelikten olması lâzım...

Kampta 3, 4 ve 5 aralık vetö-suna katılan 1900 insan böyle bir (çalışmağa) tâbi tutuldu. Çökmüş, hasta, sakat, veremli mustarip bir yığın insan...)

Makronisos, yalnız bir ölüm fabrikası değil, aynı zamanda terörün sindirme siyasetini, Yunan halkına yapılan ruhi baskının da âletidir. Atina hükümeti ve monarko - faşist basın, bu işkence ve cıyanet kampını, dünya efkârını aldatmak için (İslâh Mektebi) yaftasını yapıştırdı.

Yunan halkının içinde dolaşınız, bu mektebin dehşet salan korkusunun asla saklanmadığını görürsünüz. Hürriyet cellâd-ları Markronisos kelimesine jandarma daireleri önünde sırtlara geçirilmiş partizan kafalarının yaptığı tesiri yaptırıyorlar.

Faşist Partilerin seçim kampanyasında Makronisos önemli bir rol oynar! «Oyunuzu Çaldaris'e verin Makronisos'tan kurtulursunuz!» Parlamento seçimlerinde, faşist çığırtkanlar böyle bağırıyorlardı.

Yunan halkı için şeref olan şu gayeyi söyleyebiliriz ki, tehditler onun faşizme karşı kavga-damzını ve cesaretini kıramamıştır. Bu ölüm kamplarında faşist cellâtlar bütün şiddetlerine rağmen hürriyet ve demokrasi dâvasına ihanet edecek bir tek kişi elde etmeğe muvaffak olmadılar.

Makronisos ölüm kampının mes'uliyeti Yunan faşistlerinin diğer bütün cinayetlerinde olduğu gibi, Yunanistan'ın gerçek efendilerine yani Amerikalılara aittir. Onların izni ve talimatı olmaksızın Yunan Bakanları adım bile atamaz!

Yunan demokratlarının kanyıla etine kadar Washington'da lekelenmiştir. Faşist terör sistemi sindirme siyaseti yeni bir savaşın kundak taktiğidir. Bu sistemi bütün dünyaya yayabileceklerini sanıyorlar. Yunanistan'daki faşist terörüne karşı savaş dünyanın bütün namuslu insanların düşen bir vazifedir. Bu aynı zamanda barışın korunması için girişilen mücadelenin de bir parçasıdır.

Toplama kamplarının yok edilmesi ve Yunanistan'da siyasi suçların serbest bırakılması dileği bu bütün dünya barış se-verlerine hitap eden bir davettir.

Medet

Türkiye'de en çok okunan; pazartesi perşembe günleri haftada iki defa yayınlanan MEDET (Markoopuşa, Merhumpuşa, Ma

lumpaşa, Alibaba, Yedisekiz Hasanpaşa, Bizimpaşa, Öküz Mehmetpaşa) gazetesinin devamı olarak çıkmaktadır.

Hüseyin Cahit Yalçın

Gayret üstad, gayret, bir devir daha göçtü... Saltanatın sonra Meşrutiyetin hararetili müdafii kesilmiş zât-ı Yalçınânenizin(!) Dünyün—ü Umumiyyede emperyalizmin mümessilleri ile kadeh tokuşturarak, yagonla şeker satarak, bir dondurma getirtmek için Büyük adadan İstanbula gemi kaldırtarak memleketi ne büyük hizmetler ifa etmiş olduğunuz herkesçe malûm dur. Meşrutiyete taraftar olmanız müdafiliğini en muhteris şekilde yapmanız elbette mümkün değildi.

Sonra Cumhuriyet geldi. Atatürk, zatiâlinizi istiklâl Mahkemesine sürükleyiverdi, kelleyi sürgünle kurtardınız.

Derken devir değişti, İnönü saltanatı başladı. Siz bu sefer de Cumhuriyetin, Halk Partisinin öyle bir taraftarı oldunuz ki, adınızı bilmeyen yeni nesil, mübarek kadidinizi, Atatürk inkılabının yetiştirdiği C.H.P. li yaman bir genel sandılar.

Derken; C.H.P. gitti, D. P. geldi. Siz hâlâ Ulus'ta ne arıyorsunuz? Prensiplerinize sadık kalmak, hayatında tenakuz bulunmayan bir kahraman gibi fânî dünyaya veda, etmek için, marş marş, Zafer gazetesine üstat!...

Okuyuculara

(Yenibaştan) gazetesi, bir çok maddi güçlükler ve çok ağır şartlar altında çıkmaktadır. Hal böyle iken, taşra bayilerimiz de borçlarını zamanında ödememek te, bizi daha zor durumlara düşürmektedirler. Esasen bir çok taşra vilâyetlerine bile, gazetemiz gitmemektedir. Meselâ hükümet merkezi olan Ankara'ya, bayi bulamadığımız, bulduğumuz bayiler de gazetenin parasını göndermemekte ısrar ettikleri için, gazete gönderilmemektedir.

Neşir hayatında memleketimizin en mühim derdi dağıtma teşkilatsızlığıdır.

Bütün bu sebeplerle, okuyucularımızdan bilhassa taşra okuyucularımızdan abone olmalarını, dağıtma işinde ve gazetenin tanıtılmasında bize yardımcı olmalarını rica ederiz.

Bir yandan içinde bulunduğumuz maddi şartların ağırlığı, bir yandan matbaanın teknik güçlükleri içinde çalışdığımızı takdir edecek olan okuyucularımızın, ek sık ve kusurlarımızı da mazur göreceklere emin bulunuyoruz.

1948 yılında çıkarabildiğimiz eski (BAŞDAN) gazetesinin tam bir koleksiyonu ciltli olarak 4 lira fiyatla idarehanemizde satılmaktadır. Aynı gazetenin her sayı, on kuruşluk posta pulu karşılığında ve (Yenibaştan) m da eski sayıları 25 kuruşluk posta pulu karşılığında adresine gönderilir.

Türkiyede işçi sınıfı davası ve hâl çareleri

İkinci Meşrûtiyetten bu güne kadar işçi sınıfının geçirdiği tarihî merhalelere kısa bir bakış

1908 İkinci Meşrûtiyet inkılabına kadar, Türkiye'de mütekâsif bir işçi sınıfı yoktu. Bu sebepten, işçi hareketleri de olmamış ve işçi meseleleri de düşünülmemiştir. Yalnız, Yirminci asrın başlarında, Avrupa Türkiye'sinde, bugün millî hudutlarımız dışında kalan Selânik'te, işçi hareketleri ve mitingleri olmuş, işçi sendikaları ve muhadenet cemiyetleri kurulmuştur. Anadolu inkılabından sonra kendini göstermiş ve işçi meseleleri de, bu tarihten sonra düşünülmüş ele alınmıştır.

O devirde iktidarı elinde bulunduran İttihad ve Terakki Partisi, ancak belediye ve mebus seçimlerine tekaddüm eden günlerde, işçi reylerinden faydalanmak amacıyla, işçi sınıfına karşı yapmacık bir ilgi göstermiş ve bir takım vaadlerde bulunmuş ise de, seçimler bittikten sonra bu vaadlerini unutarak ona hor muamele yapmıştır.

O devirde işçi sınıfına tahdidli grev hakkı tanyan Tatili Eşgal Kanunu adıyla bir iş kanunu çıkarılmıştır.

Fakat ne gariptir ki, işçi sınıfının hak ve menfaatleri bahsinde, totaliterci bir karaktere sahip bulunan bu iş kanunu, ihtiva ettiği hükümler bakımından, Cumhuriyet Türkiye'si devrinde ve Halk Partisinin diktatörlüğü zamanında çıkarılan 3008 sayılı İş Kanunundan daha ileri bir kanundur.

Yine bu devirde, işçilerin etrafında toplanırları kendi parti ve teşekkülleridir ki, ancak işçi sınıfına karşı dürüst hareket etmişler, onun demokratik hak ve hürhüklerini samimî olarak savunmuşlardır. Fakat bu parti ve teşekküller de, zamanın totaliterci idaresini temsil eden İttihad ve Terakki Partisi tarafından, demokrasi düşmanı kanun ve hareketlerin baskısı altına alınarak, en sonunda dağıtılmışlardır.

1908 İkinci Meşrûtiyet inkılabından, bu partinin yıkıldığı, 1918 mütareke yılına kadar, işçi sınıfı bakımından memleketimiz de durum bu olmuştur.

Mütareke yıllarında, işgal altında bulunan İstanbul'da, bir takım işçi parti ve teşekkülleri kurulmuş, bu parti ve teşekküller, işçi sınıfının büyük bir kısmının mukadderatını elinde bulunduran yabancı sermayeci guruplara karşı, işçi haklarını savunmuşlar ve bir takım başarılı hareketlerde bulunmuşlardır.

Bu hareketleri, Türk işçi sınıfında yabancı sermayenin istismarına karşı uyanık, millî kurtuluş şuru merhalesine bağlamak mümkün ise de, bunda, yabancı sermayeciler arasında ötedenberi mevcut rekabetler dolayısıyla, menfaatine uygun düşen sermayeci grupun Türk işçisinin grev ve sendika hareketlerini teşvik ederek, desteklemesinin tesiri de olmuştur. O sırada; İngiliz sermayecileri, Belçika ve Fransız sermayecilerini müşkül duruma düşürmek ve bu suretle onları, Türkiye'yi terke mecbur ederek, onların sahip oldukları imtiyazlara kendilerinin konmalarını sağlamak maksadile, Türk işçi sınıfının

(Türkiye İşçi Haklarını Koruma Cemiyeti) adı ile kurulmuş olan Cemiyetin Genel Sekreteri Fehmi Yazıcı, «Türkiyede işçi sınıfı davası ve hâl çareleri» ismi ile 16 sayfalık faydalı bir beyanname yayınlamıştır.

Bu beyanname; Türkiye'de işçi sınıfının teşkilatlanma ve haklarını almak müdafaa etmek konusunda geçirdiği tarihî merhaleler anlatılmış, neticede, bugün işçi sınıfı davasının nasıl halledileceği, Cemiyetin kendi görüşüne göre açıklanmıştır.

Broşürde; işçilere dikkat etmeleri lâzım gelen hususlarda tavsiye edildikten sonra, Büyük Millet Meclisine, Cemiyetin sunmuş olduğu bir beyanname de eklenmiştir.

Türk işçi sınıfının geçirdiği tarihî merhaleleri, broşürden aynen alarak neşrediyoruz:

grev hareketlerini desteklemişlerdir.

Fakat, yabancı sermaye istismarının her çeşidine karşı İstanbul işçisinde uyanık ve Anadolu başlıyan Millî Hareketlerle tam bir uygunluk ve muvazilikle gelişen bu Millî İstiklâl şuru ve hareketleri karşısında kendilerine gelen İngiliz sermayecileri, Türk Millî Kurtuluş hareketinin muvaffak olmasını önlemek ve onu felce uğratmak kasdile giriştikleri hareketler cümlesinden olarak; işçi teşekkül ve hareketlerine karşı bu kere de düşmanca muamelelere baş vurmuşlardır.

Bu arada Sosyalist Fırkası lideri Hilmi, alçakça tertiplenen bir suikasta kurban gitmiştir. 1919 Mütareke yılından, İstanbul işgalden kurtarılıp, Millî Kurtuluş idaresine bağlandığı 1922 yılına kadar ki, durum da kısaca bundan ibarettir.

İSTANBUL'UN MİLLÎ KURTULUŞ İDARESİNE BAĞLANDIĞI 1922 YILINDAN, HALK PARTİSİNİN DİKTATÖRLÜĞE GEÇTİĞİ 1926 YILINA KADAR OLAN DURUM

1922 — 1926 yılları arasında, iktidarda bulunan Halk Partisi tarafından işçi sınıfı, siyasi bir varlık olarak kabul edilmemiş, ancak ona, mahdut ölçüde, sosyal ve ekonomik haklar tanımakla iktifa olunmuştur.

Bu devrede, İsviçre Medeni Kanununun kabul edilmesile, işçi sınıfına sendika kurma hürriyeti tanınmış, Borçlar Kanununun kabulü ile de, sendikaların iş verenlerle kollektif mukaveleler yapabilmeleri imkânı sağlanmış, bir İş Kanununun yapılması da düşünülmüştür.

Sevgili Türkiyemizin yarını için hayırlı ve ümidli bir başgıç sayılabilecek olan bu devrede, ne yazık ki, çok kısa sür-

müştür.

HALK PARTİSİNİN DİKTATÖRLÜĞÜ DEVRİNDE DURUM

1926 yılında, inkılâpçı karakterini kaybederek, totaliterci bir hüviyete bürünen Halk Partisine; «Tek Parti, tek şef» şiarı benimsemek yolu ile, sınıf esasına ve bu meyanda işçi sınıfına dayanan, siyasi ve gayri siyasi bütün teşekküller dağıtılmış, işçilerin sendika kurma ve grev yapma hakları ellerinden alınmış ve sonunda da, Hitler Almanyasının işçi düşmanı kanunları memleketimize sokularak, bütün şiddetle tatbik olunmuşlardır.

Bu devrede de, 1926 yılından 1946 yılına kadar devam etmiştir.

İKİNCİ CİHAN HARBİNİN SONUNDAN, DEMOKRAT PARTİNİN İKTİDARA GELDİĞİ 14 MAYIS 1950 TARİHİNE KADAR OLAN DURUM

İkinci Dünya Harbi sonunda zaferi kazanan demokrasilerin dünyada faşizmi yere sererek tasfiye etmeleri üzerine, Halk Partisi Hükümeti de, Sanfransisko toplantısına iştirak edip, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları ve Hürriyetleri Evrensel Beyannamesini imza ederek, bu beyannamenin ihtiva ettiği ileri demokratik prensiplerin memleketimizde kökleştirileceğine dair taahhüd altına girmiştir. Bu taahhüde göre, 1946 yılında Cemiyetler, Kanununda yapılan değişiklik sonunda, sınıf esasına üzerine siyasi ve gayri siyasi cemiyet kurma hakkı kanunen kabul olunmuş ve böylece de, işçi sınıfı hukukan siyasi bir varlık olarak tanınmıştır.

Bu hâdisenin, memleketimizin siyaset tarihinde, işçi sınıfının hak ve hürhükleri davasında, nazari olarak bir merhale teşkil ettiği muhakkaktır. Fakat ne yazık ki, fiili sahada Halk Par-

tisi iktidarınca, işçi sınıfının hak ve hürhüklerini savunacak parti ve teşekküllerin kurulmasına, kurulanların da gelişmesine karşı hep menfi bir politika güdülmüş ve en sonunda, demokrasiyi aykırı, diktatörce bir hareketle, işçi partileri ve sendikaları dağıtılmıştır.

Bu arada işçi sınıfına dayanan bazı partilerin de zaman zaman işçi davaları ile ilgilendikleri görülmüşse de, bu ilgi, günlük siyasi hareketlerle işçi sınıfına karşı bir takım vaadlerde bulunmak ve ondan rey koparmağa çalışmak çerçevesini aşmamıştır.

Bu devre de, 1946 yılından, 1950 genel seçimleriyle Millî İttihadın tam tecellisi sonunda, Halk Partisi iktidarının yıkılarak, Demokrat Partinin iktidara geldiği 14 Mayıs 1950 yılına kadar devam eder...

Halbuki, politika, teksif edilmiş bir iktisad sistemidir. Buna göre, politik faaliyetin, istihsal faaliyetinden ve onun realite sahasına çıkardığı meselerden sonra gelmesi icabeder. Bu itibarla şayet mevcut partiler, memleketimiz işçi sınıfının demokratik hak ve hürhüklerini ilgilendiren meselelerin, işçi sınıfının menfaatine tipatip uygun olarak hal edilmesini samimî olarak arzu ediyorlarsa, davayı, seçimde rey toplama davası olmaktan çıkartıp, başlı başına bir iktisad sistemi olarak, memleketimizde eksiksiz demokrasi düzeninin kurulması meselesi olarak, ele almaları ve bunu programlarında tesbit ve aksettirerek fiiliyata da gerçekleştirmeye çalışmaları gerekir.

Antidemokratik Kanunlar

Adalet Bakanı, önümüzdeki günler içinde Anayasa aykırı kanunlarda — diğer deyimle — antidemokratik kanunlarda gerekli düzeltmelerin yapılacağını haber veriyor. İlk olarak ele alınacaklar arasında kaçakçılığın men ve takibi, Ceza Usulü, Meşhûr suçlar, millî korunma kanunları var. Şüphesiz antidemokratik kanunlar bunlardan ibaret değil. Daha bir çokları arasında ve başta Ceza Kanunu ile Sendika Kanunu gelir.

Adalet Bakanının demecinde bunlardan söz edilmiş olması, sadece henüz sıra gelmediğinden yani bir tertip meselesinden ileri geliyorsa diyeceğimiz yok! Fakat, Demokrat hükümetin bu kanunlar değişikliğine niyeti yoksa, o zaman deriz ki: Bu bir oyalam politikasıdır. Bugünkü iktidar, yalnız ucu vaktile kendisine dokunmuş olan kanunları değiştiriyor. Tek gayesi, sadece kendi faaliyet kadrosunu ve politika imkânlarını tam bir emniyet altına almak ibarettir. Yoksa kanunlardaki düzeltmelerin bu faaliyet kadrosunun dışında kalan vatandaşlarla alakası yoktur.

Anti demokratik kanunlar rejiminin temel direğini ceza kanunu ve sendika kanunu teşkil eder.

Bunlar değişmedikçe, öbür türlü gayretlere verilecek mâna bundan başka bir şey olamaz.

DÜNYADA neler oldu neler oluyor?

KORE Meselesinin İç Yüzü

Gazete ve radyolarımızın söylediğine bakılırsa, Kore savaşı, Sovyet Rusya'nın başının altından çıkmıştır. Bunun doğru olduğunu bir an için kabul ederek, Rusya'nın bundan ne maksat güttüğünü, bir İsviçre gazetesinin de dediği gibi, Stalin'in Kore işinde ne istediğini, hâdiselerin ışığı altında incelemek yerinde olur.

Hindistan Başbakanı Pandit Nehru, bir yandan Stalin'e, bir yandan Truman'a şahsen müracaat ederek, Kore işine tavassutlarını teklif etmesi, haddizatında mânâsı olmasa bile, radyo haberlerinin açıkladığı muhtevası bakımından çok mânâlıdır. Pandit Nehru ne teklif ediyor? O, Stalin'e diyor ki:

«— Kuzey Kore'liler, 38 nci arz dairesinin kuzeyine çekilsin!»

Truman'a da diyor ki:

«— Siz de, Çin Halk Cumhuriyeti muhassının, Güvenlik Konseyindeki Milliyetçi Çin delegesinin yerini almasına razı olun!»

Bu basit radyo haberi, kanaatimizce, Kore harbinin içyüzünü aydınlatacak bir ışıktır. Bu ışıkla Kore savaşına takaddüm eden son haftalarda, enternasyonal alanda vukua gelen hâdiseler aydınlatılırsa, resmî haber ajanslarından onlardan müphem olan gazete ve radyolarımızın bir türlü sarafatle yorumlamaktan kaçındıkları hakikat meydana çıkar.

Demek, enternasyonal sahada kanlı ihtilâfa yol açan hâdiseler, Çin Halk Cumhuriyetinin, Güvenlik Konseyinde, Milliyetçi Çin'in yerini almasını Rusya'nın istemesi ve Amerika'nın is-

tememesidir. İngiliz hükümeti ise, fiilen Çin Halk Cumhuriyetini tanıdığını ilân ettiği halde Birleşmiş Milletlerdeki delegesi oy'unu aksi istikamette kullandığı ve bunun üzerine Rus delegesinin Konsey toplantısını terketmesi de buna ilâve edilirse, tablo tamamlanmış olur.

Birleşmiş Milletler teşkilâtı, eğer iddia ettiği gibi, hakikaten dünya milletlerini temsil etmek, milletler ve hükümetler üstünde sözünü geçirecek bir dünya hukuk ve barış otoritesi olmak amacını güdüyorsa, orada artık, elinde yalnız altı milyonluk Formosa Adası — o da ancak yıllardanberi Amerikanın döktüğü milyarlar sayesinde — bulunan, Milliyetçi Çin delegesi değil, 400 milyonu temsil eden Halkçı Çin delegesinin bulunması lâzım geleceği, her tarafı düşünen insan teslim eder.

Ne çare ki, Amerikan kapitalistleri, Çin toprakları üzerinde kaybettikleri davalarını, Marşal Plânı ile etraflarına topladıkları politikacılar vasıtasıyla kazanmak iddiasında görünüyorlar.

Amerika kendi davasını, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı davası yapmağa muvaffak olmasına rağmen, teşkilâta dahil devletlerin, Kore savaşını maddî yardımla desteklemek işinde yanzimelerine bakılırsa, Kore işinin iç yüzünün onların gözünden de kaçmadığını anlamak güç değildir. Ve bu iş hayli uzun sürecektir. Atalarımızın dediği gibi, dökme su ile değirmen dönmez.

Darwin Ahlâkı

VE

Ahlâk-ı Seyyie-i Muhammediye

Umumi harpte Viyanada alın kaçakçılığı yüzünden başı ka zaya uğrayan ve ancak büyük elçinin müdahalesiyle yakasını kurtarabilen «Mehmet Ali Aynî beyefendi hazretleri» bir yandan Darwin'i ahlâksızlığa karşı silâh gibi kullanmağa teşebbüs ederken, öte yandan, «ilmî ahlâk» a hücum vesilesiyle darwinizme de geliş güzel bir kaç kazma vurmağı ihmal etmiyordu.

Antidarwinizm daima reaksiyonun omuzlarında dalgalanan bir bayrak olmuştur. Ali Aynî gibi ultrareaksiyoner kampın yılmaz bir mücahidi için Türkiyede de bu bayrağı taşıyan kafiye katılmamak tabiatıyla en büyük günah sayılacaktı. Bu sebeptendir ki, «medenî ahlâk» yani burjuva ahlâkı tavsiye eden bir muarızına — İkdâm muharriri Yakub Kadriye karşı, **Bize hangi ahlâkı tavsiye ediyorsunuz?** başlığı ile yazdığı bir makalede (13 Şubat 339) yalnız felsefi Dağarcığını değil, bütün heyecan ve mantığını da harcıya rak şunları yazıyordu:

«... Bize hangi ahlâk tavsiye ediyorsanız onu açık söyleyiniz. Bu son zamanlarda, ilmî ahlâk diye bir şey çıkarmak istedikler. Fakat tetkikat ve muhakematı âmika ile bunun da temelsiz bir şey olduğu tebeyyün etti. ... Bazı münekkittler bu ahlâkı (Spencer'in ahlâkını) tamamen ilmî addetmiyorlar. Darwin'in ahlâkı ona nisbetle daha ilmî imiş! Bir de ona bakalım. Gerçi Darwin bir ilmî ahlâk tesis ve tedvini ile iştigal etmemiştir. Fakat onun malûm olan sistemine ahlâk noktai nazarından vuku bulan bazı itirazlara cevap verdiği sırada ahlâk hakkındaki fikirlerini söylemiştir. Darwin'e göre hayat, daimî bir kavgedan ibarettir. Bu kavgeda kaviler za yıfları mahveder ve bu sayede vukua gelir. İşte bu münâ zaa esnasında ihtisasatı ahlâkiye dahi mühim bir hizmet ifa ediyor. İçtimaiyyat, hubbu aile, hubbu vatan, şeref ve haysiyet gibi mânevî ve hususî kuvvetler bizim kuvayı cismaniye ve akliyemize inzıman ediyor. O halde, ahlâk insanların hayat mübarezesine ithal ettikleri mânevî âmillerin tetkikinden başka bir şey olamaz. Fakat diğer bazı âlimler, Darwin'in bu ahlâkını da tamamen ilmî buluyorlar. O halde ilmî ahlâk nedir dersenez, bu tabiiyunun terviç ettiği bir ahiâktir ki ona nazaran ahlâk, ahlâkiyetin bir tsihi tabiisinden ibarettir... Şefkatı nasıl müdafaa edeceğiz? Mademki, tabiat, kavilerin zayıfları mahvetmesinden başka bir şey tanıyormuş, ve bunun da adı terakki imiş! Böyle bir sistemde şefkat sözü bir lâfı bîmâna olmaz mı? Hayrat ve hasanatperverliği yani mahrumlara, alillere, bedbahtlara âlaka gösterip tahfifi elemelerine çalışmak, cehalet veya akayidi batılâya inanmaktan mütevelli bir hareket olduğu gibi tabiatın seyri mukadderini tevkife çalışmak demektir, halbuki, böyle bir hareket akim ve bisuddur. Şu izahata göre, nazrai ulâda cazip görünen ilmî ahlâk, ahlâkı inkâra peyveste olur. Zira ilimle ahlâkın kiblei tevaccühleri birbirine

Yazan ;
Bedri Eym

mugayirdir. İlim, mevcut olan şeyi tetkik eder, ahlâk ise olması icab eden, münasip veya mecburî olan şeyleri taharri eyler. O halde ilmin ahlâka veya ahlâkın ilme raptü irca müstahyeldir. Binaberin, azizim Kadri beyefendi, bize şu ilmî ahlâkı tavsiye etmediğini farzediyorum.»

Burjuva ahlâkını böyle bir kılıçta yere serdiğine kani olan âteşin mücahidimiz derhal fütuhatını genişletiyor ve fırsatı ganimet bilerek, aklı sıra, daha ileri bir cepheye de taarruza kalıyor:

«Acaba sosyalist ahlâkı mı tavsiye edeceksiniz? Vakia sosyallist mütefekkirler, ferdi tesadüfün ve bilhassa eşhası mümtazinin tasallutundan kurtarmak, sayı müşterek bir tensika raptederek mahsulâtı beynel'akran müştereken tevzi eylemek istiyorlar. Bu zahiren pek iyi bir şeydir.

Fakat, şimdilik başkaları biraz tecrübe etsin de görelim nasıl olacak?!

Bu sistemdeki ahlâkın avakı-bını bilmem ki, iyice muvazene buyurdunuz mu? Bunu sizinle isterseniz mahremane konuşalım. Velhasıl dine inanmadıkları kadar, ahlâka da inanılmayan yerlerin her hangi bir ahlâkı sistemini bize tavsiye etmemenizi tavsiye ederim.»

O halde ne yapalım? İlmî ahlâk ile sosyalist ahlâkın başka bir ifade ile burjuva ve proleter moralini topyekûn reddetmişimize göre, nasıl bir ahlâk kabul edelim?

Şimdi, Ali Aynî'nin ince bir oyunu ile karşılaşacağız. Filvaki,

burjuva felsefesinde ahlâkını idealist bir kisveye büründüren Kant'ın, muarız tarafından, «kemali takdirle yâdedildiğini» gözden kaçırmayan polemist şöyle bir muakeme yürütüyor:

«Mükellefiyeti vicdaniyeyi kabul» ve «ef'âlimizde muhtar olduğumuzu teslim» eden Kant, (ruh ebedidir hükmü) ne varıp (Allahı taâlâ mevcuttur) dedikten sonra biz ne diye «bu kadar zahmet çekelim?» Niçin, (doğrudan doğruya şarii tealânın eyamir ve nevahisini terviç) etmiyelim?.

Demek ki, nasıl bir ahlâk kabul edelim suali bizi uzun müddet düşündürmemeli ve zinhar te reddüte sevketmemelidir. Zira, karanlığa gömülü mazinin kanlı dişleri arasından bize bütün saf-fetile gülümseyen bir islâm ahlâkı var! Yeşil sarığı ile hâlâ ayakta durmağa çabalayan «ahlâkı seniyye-i muhammediye» var!

Avrupa'dan hiç bir şey almamağa ve ahlâkı seniyye-i muhammediye'yi kendimize bedrikai hareket itihaz etmeğe fevkalâde dikkat etmeliyiz!»

Görülüyor ki, müderris Ali Aynî, budanmış kapitalist medeniyetine islâm ahlâkı aşılamağa bir reform elde edilebileceğine inanmış ve muarızını da buna inandıрмаğa çalışmıştı. Yani, sosyete, burjuva istihsal tarzını kabul edecek, fakat bu modern istihsal tarzının zarurî olarak bağrında taşıdığı ahlâk mefhumlarını tanımayacaktı. Kapitalist istihsal münasebetlerinin çevresine girecek, fakat bu münasebetlerden sökülüp ayrılması kabil olmayan güzellik ve iyilik telâkilerinin almıyacaktı!

Bu, mürteciâne bir ütopi idi yıkılan alt sınıfların ideoloğları tarafından formüle edilebilecek son vahî temenniye teşkil ediyordu.

Amerikalılar ve Dünya Hürriyeti

Amerikalıların emperyalist gayeleri ve Marshall Planının içyüzünü bugün bizim C. H. P. lilerden başka bilmiyen kalmamıştır.

Bir zamanlar İstiklâl savaşlarını Fransızların yardımile başaran Amerikalılar, o zaman kendilerine yardım eden General de Lafayette için memleketlerinde heykel dikmişlerdi. Bunun yanında Nevyork'daki Hürriyet Abidesi durur.

Bunlarla alay edemiş gibi bugün Fransız milletini hegemonyaları altına almak istiyor, Avrupayı kana boyayacak silâhları boşaltmak istemiyen Fransız işçilerine karşı para zoru ile yine Fransız askerlerini kullanıyorlar.

Amerikan milleti bütün dünya ırklarının bir karması olduğu halde onun hükümeti, bir zamanlar, Alman faşistlerinden tedarik ettiği Yunkers uçakları ile ken

di vatandaşlarını cadelerde mitralyöz ateşine tutan şoven ırkı General Franko'ya ve onun küçük modeli Arjantinli Peron'a kur ya

pyor. Çin'de hırsız olduğunu kendisinin de itiraf ettiği Chang — Hay — Chek gibi bir generale hâlâ yardım eden yine bu Amerikan hükümetidir.

Trygvie Lie'yi kendileri seçip Moskova'ya yolladıkları halde, ona, komünist damgası vuran yine bu Amerikan para babalarının kukllarıdır.

Kral Londra'da keyif çatarken vatanlarının Almanlara karşı kanları pahasına müdafaa edenlerin şimdi Makronis ve diğer hapishane halini almış adalarda çürüyenlere hayat hakkı tanımayanlara ve Yunanistan'ın hakiki kahramanlarını bertaraf edenlere Marshall yardımı yapan da Amerikan hükümetidir.

Aynî Amerikan hükümeti, Fransa, Belçika, Hollanda, Yunanistan hattâ İngiltere'de halk düşmanlarının, istedikleri gibi at koşturmalar yardımı ederek bu memleketlerin dahilî işlerine karşı onları hürriyetlerine ket vurmuyor mu?

Misaller istendiği kadar uzatılabilir. Buna rağmen hiç kimse Amerikan milletinin hürriyet iddia edemez. İçinden Roosevelt gibi hakiki insanlar yetiştiren bu millet değil midir? Bir Washington, bir Lincoln yine bu milletindir. Bu insanlar Amerikan milleti nin istiklâli ve hürriyeti için çarpışmış hakiki kahramanlardır.

Bu gün, bu millet bu kahramanları unutmamalıdır. Hele İstiklâl muharebeleri sırasında, Amerikanın 3 ncü Reiscumhuru Thomas Jefferson'un 4/

Politika sahasında sosyalistliğin tıraş edilmiş bıyık kadar moda olduğu bu harb sonu devrinde, bizim ilk ve en eski sosyalist Hilmi'yi hatırlamamak mümkün değil...

Otuz şu kadar yıl önce memlekette (İŞTİRAK) adile sosyalizmin «mürevvici efkârı» bir haftalık gazete çıkarılan —tam kızıl değilse de— nar çiçeği boyunbağı ve aynı renkte fantezi yelekli o basit delikanlıya, zamane tâbiriyle «İştirakçi» denilirdi; kendisi ümmiye yakın derecede tahsilsiz olduğundan bayraktarlığını yaptığı meslek hakkında fikri sorulunca ciddi bir şey söyleyemez, «biri yer, biri bakar; kıyamet ondan kopar» cevabını verirdi; zaten gazetesinin adı altına bu atalarsözünü koymuştu: «para» kelimesini de çifte «r» ile «parra! parra!» diye telâffuz ederdi; kimin çantasında kaç kuruş varsa belli bir miktarın kendisine ve kendi gibilerine verilmemesine kızır, verilse dünyanın felâketten kurtulacağına inanırdı.

Paris'e kadar gitmişti ve meşhur sosyalist Jaures'le buluşmuş, itimatname almış, sosyalizmin Türkiye müessesili olmuştu. Ama ilk umumî harbde hükümet İskandınavya'da toplanan uydurma sosyalist kongresine İştirakçi Hilmi'yi değil, bu meslekle uzaktan yakından alakası bulunmayan adamlarını göndermişti. Biricik sosyalist o sırada sürgündeydi; sürgünde adam olmadığı zamanlar da çok defa zindanda ömür sürerdi.

Bir gün Çorum'da evine uğramıştım; baktım tek şilteli yer yatağı mükemmel bir battaniye ile örtülü... Dikkat edince üstünde iri iri (P. L. M.) harflerinin işlenmiş olduğunu gördüm ve hemen işi anladım: Paris dönüşü Marsilya treninde iki frank mukabili müşterilere kiralan ve son istasyonda geri verilmesi lâzım gelen damgalı kumpanya battaniyesi... Hilmi, onu benimseyivermiş, bavaluna tıkmıştı. Ben bir battaniyeye, bir de yüzüne bakınca: «Parrasını verdim!» dedi: yani en aşağı iki yüz franklık battaniyeye iki frank değer biçmişti.

Eğer az çok kültürden nasibi bulunsaydı şimdi dünya çapında bir mesleğin ilk mücahidi diye saygı ile anılıp mezarı başında törenler yapılacağı günler yaklaşmış olacaktı.

REFİK HALİD KARAY

İştirakçi Hilmi

Gazetemizin ilk sayısında İştirakçi Hilmi hakkında çok kısa bir yazımız vardı. İştirakçi Hilmi, fevkalâde enerjik, halkı harekete getirmesini bilen, kuvvetli halk adamı idi.

(İŞTİRAK) ismi ile Türkiye'de bir de haftalık gazete çıkarılan Hilmi, Fransa'ya kadar giderek, Jores'le temasa geçmiş, memlekette büyük faaliyet göstermiş, hayatı; sürgün ve hapishanelerde geçmiş, en sonunda da, faili meçhûl kalmış bir cinayete kurban gitmiştir.

Fakat bu İştirakçi Hilmi, Türkiye'de yabancı sermayelerin rekabetlerine ve entrikalarına âlet

olmak gâfletini de göstermiştir. O devrede, Türk halkını sömürmek için, bilhassa Fransız, Belçika, Alman ve İngiliz sermayesi memleketimizde türlü dâ-lavereler çeviriyorlar, hükümetten imtiyaz koparmak, şirketler kurmak için birbirleri ile rekabet ediyorlardı.

İstanbul Tramvay Şirketi, Fransız ve Belçika sermayesile kurulmuştu İngilizler, kendi sermayelerini memlekete sokmak için, öbür sermayeleri rahatsız etmek ve çıkarmak için gayret ediyorlardı ki, işte İştirakçi Hilmi de, böylece İngiliz sermayesinin bu maksadına bilmiyerek âlet olmuştu.

Türkiyede'ki grevlerden en büyüğü ve İştirakçi Hilmi tarafından idare edilen tramvaycılar grevi, işte böyle bir tahrik eseri idi.

İştirakçi Hilmi ve kurduğu İştirakiyyun Partisi hakkında zamanın gazeteleri bir çok şeyler yazmışlardır.

Aşağıda gördüğünüz karikatür, o devrede Refik Halit tarafından çıkarılan (Aydede) mizah memuasından alınmıştır. Karikatür tetkik edilirse, o zaman yalnız bir kısım halkın değil, gazetecilerin ve münevverlerin bile, sosyalizmi nasıl anladıklarını görürüz. Hâlâ o günkü gibi, bu gün de, sosyalizmi, bir çapulculuk, tabiat ve cemiyet kanunlarına aykırı bir müsavat, tenbellerin zenginlerin malında gözü olması şeklinde anlayanlar bulunmaktadır.

İştirakçi Hilmi hakkında Refik Halit Karay, iki sene evvel Akşam gazetesinde bir fıkra, ve (Tanıdıklarım) isimli kitabında da bir kaç sayfa yazmıştır ki, bu her iki yazı İştirakçi Hilmi'nin şahsiyetini oldukça vermektedir.

Gelecek sayılarımızda (Tanıdıklarım) kitabındaki yazıyı vereceğiz. Yukarıda, Refik Halit Karay'ın Akşam'daki fıkrasını okuyacaksınız:

temmuz/1776 da söylediği şu sözleri bilhassa bugünkü Amerikan ko-damanlarına hiç unutmaması lâzımdır.
«Biz bu hakikatleri bizzat bedihi kabul ediyoruz. Şöyle ki:
Bütün insanlar müşavi olarak yaratılmıştır. Hâlikleri tarafından bazı satılmayan Hak'ların tehiz edilmişlerdir. Bunlar arasında Hayat, Hürriyet ve Saadet'in takibi vardır. Bu hakların teminat altına almak için insanlar arasında; kuvvetlerini, idare edenin arzusundan alarak hükümetler kurulmuş-tur, herhangi bir hükümet şekli bu gayeler için yığılı olursa onu de-ğıştirmek yahut feshetmek ve kuruluşunu emniyet ve saadetlerini en çok tahakkuk ettirebilecek prensiplere dayayıp, kuvvetini buna göre organize ederek yeni bir hükümet kurmak, Millet'in Hakkıdır.
The Pocket Histooy of teh U.S.A., s: 78.

FELSEFE DERSLERİ



Yazan: Georges Politzer

Çeviren: S. Fikret Dağlı

Üçüncü Bölüm

1 — MATERYALİZMİ İNCELEMEGE NİÇİN MECBURUZ?

«Varlık ve düşünce arasındaki münasebetler nelerdir?» şeklindeki soru ancak, birbirine zıt iki cevabı olabileceğini görmüştük.

Evvvelki bölümde idealist cevabı ve bu felsefeyi müdafaa etmek için ileri sürülen delilleri inceledik.

- 19 -

Yüzyıllar boyunca insanların ilmi bilgileri ilerledi. Düşünce tarihinin başlangıcında, eski yunanda, ilmi bilgiler hemen hemen hiçti; ve bu devirde felsefe, doğmakta olan ilimlerle bir bütün teşkil edip, onların devamı sayıldığından ilk âlimler aynı zamanda filozoftular da...

Sonunda, dünya hâdiselerini izahta idealist filozofların dogm'larına zıt ve onları hırpalayıcı bir vuzuha varan ilimlerle felsefe arasında bir çarpışma başladı.

Devrin resmi felsefesiyle tezat halinde bulunan ilimlerin bu felsefeden ayrılmaları zaruret haline gelmişti. Yine onların

İlk yapacakları şey, çabuçak felsefenin saçmalıklarından kurtulmak geniş faraziyeleri filozoflara bırakıp çözümleri imkân dairesine girmiş sınırlı, belirli meselelere dönmektir. İşte o zaman ilimlerle... felsefe arasındaki ayrılık ortaya çıktı. [1]

Fakat ilimlerle doğan, onlara bağlı olan materyalizm, yine ilimlerle birlikte ilerliyerek, gelişerek Marks ve Engels'in modern materyalizmi şekline geldi ki, bu, yeniden ilimle felsefenin diyalektik materyalizmde birleştirilmesidir.

Medeniyetin ilerlemesiyle ilgili olan bu tekâmülü ve tarihi daha ilerde gözden geçireceğiz; lâkin üstünde durulması ve akıldan çıkarılmaması çok önemli olan şey ilimlerle materyalizmin sıkı sıkıya birbirine bağlı ve materyalizmin daima ilme tabi olduğudur.

Şimdi bize, farklı görüşler altındaki bütün materyalist felsefelerin müşterek temellerini göstermek ve açıklamak kalıyor.

IV. — MATERYALİSTLERİN PRENSİP VE DELİLLERİ NELERDİR?

Cevap verebilmek için felsefenin ana sorusuna dönmemiz lâzım geliyor: düşünce ve varlık arasındaki bağlar nelerdir ve düşünce ile varlıktan en önemli olan hangisidir?

Materyalistler varlıkla düşünce, madde ile ruh arasında muayyen bir bağıllık olduğunu söylüyorlar. Onlara göre en önemli unsur, ilkin var olan şey maddedir, varlıktır; ruh daha doğrusu manevî varlığımız ikinci derecededir ve maddeye tabidir.

Şu halde, materyalistlere göre, dünyayı, maddeyi yaratan ruh değil, ruhu var eden dünya, madde, tabiatır:

«Ruh maddenin üstün evsafağı mahsulünden başka bir şey değildir.»

İşte bunun için ikinci bölümde ortaya attığımız «insan nasıl oluyor da, düşünüyor?» sorusuna; materyalistler insan beyni olduğu için düşünüyor ve düşünce beynin mahsulüdür, diye cevap veriyorlar. Onlara göre mad-

Şimdi bu ana meseleye (bu meselenin bütün felsefenin temeli olduğunu tekrar edelim.) Verilen ikinci cevabı ve materyalizmin müdafaa yolunda ileri sürdüğü delilleri gözden geçirmemiz lâzımdır. Materyalizm, Marksizm'in felsefesi olduğundan bizim için çok önemlidir.

O halde materyalizmi iyi bilmek zaruridir. Bu, bilhassa bu felsefenin görüşleri eksik ve yanlış olarak bilindiği ve tahrife uğramış olduğu için zaruridir. Zaruridir, çünkü aldığımız terbiye, tahsil —ilk veya yüksek, hangisi olursa olsun— yaşama ve düşünme itiyatlarımız yüzünden hepimiz farkında olmadan iliklerimize kadar idealist görüşlerle meşbubuz. (Zaten diğer bölümlerde bu söylediğimizin çeşitli misallerini ve oluş sebeplerini göreceğiz).

Şu halde Marksizmi tetkik etmek isteyenlerin, onun temeli olan materyalizmi bilmeleri mutlak bir zarurettir.

II — MATERYALİZM NERDEN GELİYOR?

Felsefeyi umumî şekilde, dünyayı, kâinatı izah için bir uğraşma olarak tarif etmiştik. Fakat biliyoruz ki, insan bilgilerinin durumuna göre bu izahlar değişmiş ve iki nokta-i nazar tarih boyunca dünyayı ayrı ayrı izaha kalkışmışlardır: Biri, bir veya birçok üstün ruhları, tabiatüstü kuvvetleri yardımına çağıran gayri ilmi, diğeri, hâdiselere ve tecrübelerle dayanan ilmi izah.

Bu görüşlerden birincisi idealist, ikincisi materyalist filozoflar tarafından müdafaa edilmiştir.

İşte bunun için, bu kitabın başlangıcından itibaren dedik ki, materyalizm hakkında edinilecek ilk fikir, bu felsefenin «kâinatın ilmi izahı» demek olduğudur.

İdealizm insanların cehaletinden doğmuşsa —ki cehaletin idealist görüşe iştirak eden kültürel ve politik kuvvetler tarafından cemiyet tarihi boyunca nasıl beslendiğini, muhafaza edildiğini göreceğiz— materyalizm, ilimlerin cehalete ve halk kütleleri arasında bilginin yayılması aleyhinde bulunan fikre karşı mücadelesinden doğmuştur.

İşte bu yüzden, bu felsefe o kadar hücumu uğradı; ve yine bu yüzden günümüzde bile o, resmî üniversite muhitleri tarafından modern şekli (diyalektik materyalizm) altında pek az tanınmakta, hatta hiç bilinmemekte ve hor görülmektedir.

III — MATERYALİZM NİÇİN VE NASIL GELİŞTİ?

Bu felsefeye hücum eden ve onun yirmi asırdanberi hiç gelişmediğini söyleyenlerin iddialarının aksine olarak materyalizmin tarihi bize bu felsefede canlı ve her zaman hareket halinde bir şeyin bulunduğunu gösteriyor.

- 20 -

desiz, vücutsuz düşünce olamaz.

Şuurumuz ve düşüncemiz ne kadar yüksek, ne kadar ince görünürlerse görürsünüzler, maddî, cismanî bir organın, beynin mahsulüdürler?.

Neticede, materyalistler için, madde, varlık düşüncemiz dışında var olan ve varolmak için düşünceye, ruha ihtiyacı bulunmayan reel nesnelere. Aynı şekilde, madde dışında ruh olamayacağından, ölmez ve vücutsuz ruhların mevcudiyeti mümkün değildir.

İdealistlerin dediklerinin tersine olarak, bizi çevreleyen eşya, bizden müstakil olarak mevcuttur: bize düşüncelerimizi veren onlardır; ve fikirlerimiz eşyanın beynimizdeki akislerden başka bir şey değildir.

İşte bu yüzden, varlıkla düşüncenin münasebetleri meselesinin ikinci görüşü karşısında:

Çevremizdeki dünya üzerine olan fikirlerimizle bizzat bu dünya arasında ne gibi bir bağıllık vardır? Düşüncemiz gerçek âlemi tanıyabilecek vaziyette midir? Gerçek dünya hakkındaki bilgimizde hakikate uygun bir tasavvura sahip olabiliyor muyuz? Bu meseleye felsefe dilinde varlığın ve düşüncenin aynılığı (identité) meselesi denir?.

Materyalistler şöyle söylüyorlar: Evet! dünyayı tanıyabiliriz ve bu dünya hakkında edindiğimiz fikirler güne gerçeğe yaklaşmaktadır. Çünkü bizi çevreleyen eşyanın kendilerine has, bizden müstakil bir hayatları olduğunu devamlı tecrübelerle isbat eden ilimler yardımıyla dünyayı inceleyebiliyoruz; çünkü, insanlar maddelerin bir çoğunu sun'î olarak elde edebiliyorlar.

Şimdi, materyalistlerin felsefenin ana meselesi karşısında söylediklerini şöyle hülâsa edelim:

1 — Ruh meydana getiren maddedir, ve ilmi olarak maddesiz ruha rastlanamamıştır.

2 — Madde ruhun dışında mevcuttur, tamamıyla kendine has bir hayata sahiptir ve var olmak için ruha ihtiyacı yoktur, netice itibarile idealistlerin söylediklerinin tersine olarak eşyayı yaratan fikirlerimiz değil, bize fikirlerimizi veren eşyadır.

3 — Dünyayı tanıyabiliriz; madde ve dünya hakkında edindiğimiz fikirler gittikçe doğruya yaklaşmaktadır. Çünkü, ilimler yardımıyla, bildiklerimizi kesinleştiriyor, bilmediklerimizi keşfedebiliyoruz.

NOT — Okuyucularımızın da anlayacağı üzere ruh vesaire.. gibi kelimeleri psikolojik mânada yeni organizmanın canlılık keyfiyeti olarak kullanıyoruz.

[1] R. Maublanc: La vie ouvrière, 25/Kasım/1935.

[2] F. Engels: L. Feuerbach, s: 1. Ed. soci.

[3] Aynı eser, s: 18 .

[4] Aynı eser, s: 15

YURT İÇİNDE

Yazan:
Nevzat Baksı

Küçük Şeyler...

Kahrolsun Harp kundakçıları...

İkinci Dünya Savaşında, harbe giren milletler, bir trilyon dolar harcamışlardır. Bu kadar parayı, harp için harcayarak, on dört milyon insanın ölümüne sebep olmuşlardır.

Halbuki bu kadar para ile, yer yüzündeki her aileye altı odalı, garajlı birer mükemmel villâ hediye edilebilir ve artan para ile de, nüfusu beş binden fazla olan her kasabaya modern birer hastahane kurulabilir. Hem de on dört milyon insan ölmezdi.

Şimdi ölüyor..

Geçen verem haitasında konuşan hekimlerimizden birine göre, yurdumuzda veremden her on üç dakikada bir insan ölmektedir. Demek ki, siz, şimdi bu yazıyı okurken bir veremli yaşıyor, yahut ölmek üzere dir.

Ödenek

Bir çok hususlarda geri olan Türkiye, Milletvekillerine verdiği ödenek bahsinde, dünya yüzünde üçüncülüğü almaktadır.

Amerika ise, altıncı gelmektedir.

Milletvekili ödenek rekoru, sıra ile şöyledir:

Belçika 17 bin (Türk Lirası), İngiltere 14 bin beş yüz, Türkiye 14 bin, Fransa 11 bin, İspanya 10 bin beş yüz, Amerika 7 bin beş yüz.

DOĞUM — ÖLÜM

Eski Sağlık Bakanlığının incelemelerine göre, Türkiye'de yılda sekiz yüz bin çocuk doğuyor, bunun ancak iki yüz seksen bini yaşıyor ve beş yüz yirmi bini ölüyor. Demek ki, doğanların yüzde altmış beşi ölüyor demektir.

Kârlı Ticaret

Amerika Türkiye'ye 300 milyonluk askeri malzeme vermeğe razı olmuştu. Türkiye, bu malzemelerin Türkiye'ye taşınması için, Amerikan gemicilerine iki yüz elli milyon verdi. Verdiği ama, daha 300 milyonluk malzemenin hepsi taşınmadı. 300 milyonluk yardım malzemesinin tamamı ile Türkiye'ye gelmesi için, Amerika'ya 350 milyon vermemiz lâzımgelmektedir.

BİR GAZETE

Altı sayfalık günlük bir gazeteyi, baştan sona kadar okumak için, gözümüzün 340 metrelik bir uzunluğu dolması lâzımdır.

1947 yılı ağustosunda vazife icabı Şark ve Cenup mntakalarında dolaşırken, Ceylânpınar'a uğramışım. Suriye hududu üzerinde küçük bir nahiyeye merkezi... Trenden indiğim zaman vakit geçeyarisına yaklaşıyordu.

Gündüz kahvehane, gece yarısından sonra (Mecburiyet Hanı) namı ile yabancılara melce olan bir çardak altında kahvecinin, dört masayı yanyana getirerek baş tarafına tavla kutusu koyup üzerine çul sermek suretile hazırladığı ve karyola(!) diye bana ikram ettiği ısırğan tarlasında her neviden kanatlı ve piyade haşeratla boğuşarak uyumağa çalışırken huduttan silâh sesleri duyulmağa başladı.

Yataktan fırlayıp: «— Ne oluyoruz?!» diye kahveciyi uyandırdım.

O, yarı uyanık izah etti:

O yıl, Suriye'de kıtlık varmış ve geceleri ara sıra hudut köylerinden bizim tarafa geçip, Toprak Ofisin ve Ziraî Kombinaların buğday yığınlarını yağma etmek teşebbüsünde bulunurlarmış.

Vak'anın aslını o gecenin sabahı öğrendim.

Çardağın önündeki meydana kalabalık bir grup toplanmış, yerde bir şey seyrediyorlar... Aralarına karıştım manzara şu:

Kanlı bir paçavra halindeki parça, parça don ve gömleğin altında vücudunun her tarafı görülen çıplak ayaklı bir ceset yerde yüzü koyun yatıyor. Yanında bağdaş kurmuş ve aynı şekilde sefil bir kadın, başındaki pis çatkımın altından bir kaç tutam mısır püskülü gibi çıkan saçlarını yolarak dövüne dövüne —galiba— ağlıyor...

(Galiba!) diyorum, çünkü trahomla kanlı bir irin haline gelip, yanaklarına akmakta olan gözyaşlarından, ağlayıp ağlamadığını anlamak güç..

Kadının sırtında bağlı olan torba içinde küçük bir çocuk var. O da vurulmuş! İlk bakışta uyuyor zannını veren bu küçük cesette, anasının sırtında kanlı bir paçavra gibi sarkıyor.

Ayrıca, biri on yaşında görülen bir kızla, diğeri yedi yaşında tahmin edilen bir erkek çocuk var. Bunlara bir şey olmamış!

Yanıma gelen Nahiyeye Müdüründen vak'ayı öğrendim:

Bunlar, Suriye tarafındaki köylerin birinde ikamet etmekte olan bir Türk ailesi imişler. Kıtıkta aç kalarak gece Türkiye'ye geçmeğe teşebbüs etmişler. Hudut devriyeleri üzerlerine ateş açmış. Gece duyulan silâh seslerinin mahiyeti buymuş! Babaları vurulduğu halde bu küçük aile yollarından dönmemiş. Kadın, vurulan kocasını bacaklarından tutup sürükleyerek, sağ kolan iki çocuğu ve sırtında vurulup ölen yavrusile birlikte Türk topraklarına geçmeğe muvaffak olmuş!

Bu hikâyeyi dinlerken birşey nazarı dikkatimi çekti:

Kadının sağ kolan iki çocuğu babalarının ölümü karşısında analarını, yasına iştirakten sarfınazar etmişler ve etraflarını saran mütecessis seyirci çembere-

ri dışına çıkararak, büyük bir tehallükle etraftaki beygir gübelerini toplamağa başlamışlardı.

Nahiyeye Müdürü, bu husustaki teessürünü gidermek için:

— İşte bunlar da topladıkları hayvan gübelerini kurutup

Yarı lâkayıt bir halde:

— Sefalet neler yaptırmasana!... dedi.

Yurt içindeki seyahatlerimde karşılaştığım binlerce vak'adan birinin bir kısmı olan bu hâdisse, Afrika ormanlarında çırılçıplak gezen zencilerin taassu-

Son günlerde gazeteler arasında Afrika'ya, Asyaya, Pasifik Adalarına, bilhassa Amerika'ya muharrir gönderip, —sözüm on— enteresan röportajlarla sürüm temini mdoası aldı, yürüdü.

Acaba memleketimizde alâka celbedecek ve üzerinde düşünülmeğe degecek mevzu mu yok?..

Düşünebilen bir kafa ve görmek isteyen göz için o kadar enteresan ve muğlak meselelerle dolu olan memleket dışına çıkıp, bize uzak illeri tanıtmağa kalkışmak, yurdun hücrâ köşelerinde mücadele edilmesi gereken sefalet ve cehaleti bertaraf edip Kore mücadelesine gönüllü göndermek kadar saçma...

Neden bu kadar uzaklara gidiyoruz?..

Meselâ; bir seyahat sırasında şahidi olduğum vak'alarından birini anlatıvereyim:

aleyerek içindeki arpa tanelerini ayırırlar ve sonra kavurup yerler! dedi.

— Oldukça muğlak bir ameliye... Bunu neden yapıyorlar acaba? diye sordum.

kundan, Pakistan treninde yataksız seyahat felâketinden, İlo ilo'daki bar kavgasından daha enteresan değil mi? Siz ne dersiniz?..

Babamın mezarında

Şehre inen yolun

Sağında onların mezarlığı...

Bizimkiler solunda.

Otolardan indi ziyaretçileri,

Kürk mantolular kolunda.

Taflanlar,

Çiçekler...

Somâki mermer taşları.

Kitâbelerinde neler, neler:

Sağlıklarında ne büyük... ne büyükmüşler meğer?!

Kimi celep kimi, yağcı

(Ahiret) i de satın almış

İş, Allaha rüşvet verip, cennete girmeğe kalmış!

Şehre inen yolun

Sağında onların mezarlığı...

Bizimkiler solunda...

Bizimkilerin çoğu gitmiştir veremden

Onlarıki mide fesadı.

Bu zengin kabristanında bir mezar

Yirmi adet (gece kondu) yapar.

Şehre inen yolun

Sağında onların mezarlığı...

Bizimkiler solunda...

Bizimkiler ot dolu isimsiz ve harap bizimkiler...

Babamın mezarını bulamazdım

İki cılız serviyi tanımasaydım eğer..

Dünyada çalıştım, onlar yediler...

Utandıran:

«Çalışan böyle olur,

Sen de çalış, kazan!» dediler...

Siz mütevekkil ve sabırlı idiniz

Bu mes'eleyi düşünmek nâsib olmamıştı size...

Fakat artık

Anladı insanlık...

Biz veya torunlarımız

Göreceğiz bu hesabı,

Başlarına geçecek onların

Meşin Kaph Kitab'ı...

Şehre inen yolun

Sağında onların mezarlığı...

Bizimkiler solunda...

Onlar çalışmış, kazanmış deme.

Saçmalıyorsun arkadaş anlamam.

Eğimli celep Aloş, ağadan

Daha mı az çalıştı,

Daha aşağı insan mıydı...

Emrazi cildiye ve efrençiyeye hocası

İnsaniyet şehidi babam.

Şehre inen yolun

Sağında onların mezarlığı...

Bizimkiler solunda.

Dünyayı satın almışlardı.

Ahreti ve Allahu da aldılar satın.

Baba, siz daha büyüktünüz,

Daha iyi isimsiz, mermersiz ve Allahsız atın!

G Ö K Ç E N

ULH HAREKETİ AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİNDE İNKİŞAF EDİYOR

Atın bombasını yasak etmek ve bu bombayı ilk defa hangi memlekete olursa olsun kullanı harp suçlusu telâkki etmek üzere dünya sulh partizanları daimi kongresinin dâveti neşredileli çok kısa bir zaman geçmiş bulunuyor.

İrk, milliyet, dini kanaat ve siyasi inanış farkı gözetmeden yüzlerce milyon kadın ve erkek vatanş bu dâvetin altını imzalandılar.

Bu büyük dâvet tabii olarak Amerikan terakkiperver muhitlerinde büyük bir alâka uyanırdı. Sulh için mücadele gün geçtikçe genişledi. Muhtelif halk tabakaları, sulh partizanlarının yanında yer aldılar.

Chicago, Boston, Gary, Springfield ve diğer bir çok küçük ve büyük şehirlerde yüzbinlerce insan daimi komitenin dâvetini imzaladılar. «Sulhun müdâfaası millî sendikal komitesi» bu müstesna kampanyanın başında gelmektedir. İndiana eyaletinin çelik sanayii merkezi olan Gary'de sendikalar onbeş günde 15.000, Pensylvaniada da binlerce imza toplanmıştır.

Rocksbury, Boston, Cambridge Fall - Rivers, Springfield de kadınlar komitesi sulh dâvetine imza toplamak için çalışmışlar ve Pensylvaniya devletinde yalnız 10.000 imza toplamışlardır.

İşçi kadınları Nevyorkta, üzerinde aşağıdaki ibare bulunan kâğıtları Truman'a sunulmak üzere imzalamışlardır.

«Atom ve Hidrojen bombaları yasak edilmelidir!»

Kongre, Amerikan emperyalistlerinin hazırladığı yeni harbe karşı mücadele etmek için bir program kabul etmiştir.

Kongreye katılanlar bu programa «devamlı sulh!» programı adını vermişlerdir.

Paul Robeson, Nevyork'ta 12 nisan'da yapılan mitingde, Amerikan halkının hislerini parlak bir şekilde ifade etmiştir. Robeson, sulh için yapılan mücadelede rol alan namuslu ve terakkiperver Amerikalıların düşüncelerine tercüman olmuştur.

Bu savaşın kazanılacağından şüphe etmiyelim.

Amerika halkı, harbi bertaraf etmek için iyi teminilerin kâfi gelmeyeceğini; harp tahrikçilerinin maskelerini aşağı indirmek ve bütün emmleketlerde, onların caniyâne faaliyetlerine karşıköymak lâzım geldiğini yavaş yavaş anlamış bulunmaktadır.

Tanınmış terakkiperver Pol Robeson'a turnesi esnasında konserlerini dinliyen onbinlerce beyaz ve zenci şu suali sormuşlardır:

«— Bize, sulh mücadelesine nasıl katılmamız lâzım geldiğini söyleyiniz!»

ATATÜRK'E SADIK DEĞİLSİNİZ!

raretili isteğini sabık C.H.P. li demokratlar, yoluna getirip: (Devr-i sabık yaratmayacağız!) sözde mazereti ile uyusturmak gayretindedirler. Neden? Halkın değil, C.H.P. nin içinden çıkmış olmak, bunu yeter derecede izah eder.

Böylece hesap sorulmasını isteyenlerle, devr-i sabık yaratılmayacağını söyleyenler arasında keskin bir ayrılık ortaya çıkmış bulunuyor.

C.H.P., milletin her inkılâpçı hamlesini, dış tehlike, iç komünizm vesilesi ile uyusturmak istemişti. Demokratlar da, (Devr-i sabık yaratmayacağız!) vesilesini dillerine dolayarak milletin hesap istiyen inkılâpçı hamlesini uyusturuyorlar.

AZIZNÂME

AZIZ NESİN'in bir çok gazetelerde yayınlanmış olan manzum hicivleri «AZIZNÂME» isimli bir kitap halinde toplanarak satışa çıkarılmıştır.

FIATI: 50 Kuruştur.

Bütün kitapçı ve bayilerden ısrarla isteyiniz.